



**GABINET d'ANÀLISI
AMBIENTAL I TERRITORIAL**

Carrer Alfons el Magnànim, 2 Escala A, 1r-B.
E-07004 Palma de Mallorca.
Illes Balears

Tel. 971 461 708 –
Fax 971 468 052
empresa@gaat.es www.gaat.es



**GOVERN
DE LES ILLES BALEARS**
Conselleria de Medi Ambient

ESTAT DEL MEDI AMBIENT A LES ILLES BALEARS 2006 – 2007

Capítol 14

EDUCACIÓ I INFORMACIÓ AMBIENTALS

Elaborat per
Gabinet d'Anàlisi Ambiental i Territorial S.L.
Desembre 2009

14 EDUCACIÓ I INFORMACIÓ AMBIENTALS

14.1 ÍNDEX

14	EDUCACIÓ I INFORMACIÓ AMBIENTALS	2
14.1	ÍNDEX	2
14.2	INTRODUCCIÓ	3
14.3	EDUCACIÓ AMBIENTAL	3
14.3.1	INSTITUCIONS I CAMPANYES	4
14.3.1.1	MINISTERI DE MEDI AMBIENT	4
14.3.1.2	GOVERN DE LES ILLES BALEARS	5
14.3.1.2.1	Instal·lacions	7
14.3.1.2.2	Materials	11
14.3.1.2.3	Activitats 2006-2007	13
14.3.1.3	CONSELLS INSULARS	18
14.3.1.3.1	MALLORCA	18
14.3.1.3.2	MENORCA	20
14.3.1.3.3	EIVISSA I FORMENTERA	21
14.3.1.4	AJUNTAMENTS	22
14.3.1.5	ALTRES INSTITUCIONS I EMPRESES	22
14.3.1.6	ASSOCIACIONS	24
14.3.2	NORMATIVA	28
14.3.2.1	SUBVENCIONS	28
14.4	INFORMACIÓ AMBIENTAL	30
14.4.1	INFORMACIÓ DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES	30
14.4.2	INFORMACIÓ D'ALTRES ENTITATS	34
14.5	INVESTIGACIÓ EN MEDI AMBIENT	37
14.5.1	ENTITATS FINANÇADORES	37
14.5.2	ENTITATS D'INVESTIGACIÓ	39
14.5.2.1	Organismes oficials	39
14.5.2.2	Associacions	41

14.2 INTRODUCCIÓ

Aquest capítol fa un repàs a les principals activitats d'educació ambiental, informació ambiental i recerca en medi ambient. Intenta mostrar les nombroses activitats desenvolupades en aquests camps. Quasi totes les administracions públiques i nombroses de privades fan activitats en aquests camps, especialment l'educació ambiental. Hi ha 67 ajuntaments a les Illes Balears i molts fan algunes activitats de difusió o educació en medi ambient. Evidentment no totes les activitats en aquest temes queden reflectides en aquest document.

Per altra banda algunes d'aquestes activitats tenen límits difusos, sobre tot per l'abast d'aquest document. Els límits entre la informació i l'educació ambiental, les campanyes i l'educació ambiental,...de vegades són difícils de precisar.

Així mateix els límits són difusos en quant a la seva realització: l'execució d'una activitat correspon a una entitat, mentre el patrocini o co-organització a unes altres. Això dificulta l'assignació a una entitat o un altre. Cal aprofundir en l'activitat concreta per tal de determinar tots els protagonistes.

Totes les activitats citades en aquest capítol són activitats de resposta, dins l'esquema que s'ha fet servir en aquest estudi: estat-pressió-resposta. A la fi, totes aquestes activitats tenen l'objectiu, no necessàriament únic, de conèixer i minvar la pressió sobre el medi ambient.

14.3 EDUCACIÓ AMBIENTAL

L'educació ambiental es pot definir com "(...) un procés permanent en el qual els individus i les comunitats adquireixen consciència del seu medi i aprenen els coneixements, els valors, les habilitats, l'experiència i també la determinació que els capaciti per a actuar, individual i col·lectivament, en la resolució dels problemes ambientals presents i futurs"¹.

Aquest capítol tracta de temes ambientals, no de patrimoni cultural, tot i que de vegades queda inclòs a l'educació ambiental.

Els objectius de la majoria de campanyes i programes d'educació ambiental són, principalment, els següents:

- Actuar com una eina incentivadora d'un nou model de societat basat en la sostenibilitat. Un dels eixos d'aquesta societat hauria de ser una ètica ambiental que promogui la protecció del medi des de l'equitat i la solidaritat.
- Millorar el coneixement de la ciutadania dels processos ambientals i de les seves relacions amb els factors socials, econòmics i culturals, a nivell local o global.
- Afavorir la capacitat crítica, analítica i resolutiva de la ciutadania en front dels problemes ambientals.

En aquest procés es fa imprescindible treballar a tots els nivells (local, autonòmic, estatal) i afavorir els processos d'associacionisme per tal de crear un ambient de solidaritat i equip que serveixi per impulsar iniciatives varies. És fonamental

¹ Congrés Internacional d'Educació i Formació sobre Medi Ambient. Moscó, 1987; extret del Llibre Blanc de l'Educació Ambiental

treballar en el camp de la docència, a tots els nivells escolars i docents; empreses, mitjans de comunicació i sindicats també s'hi haurien d'implicar².

En el següent apartat es fa un breu repàs de les principals activitats i eines gestionades per l'administració pública, les principals ONG ecologistes i altres entitats que col·laboren amb la mateixa administració o donen suport econòmic per al desenvolupament del coneixement ambiental a les Balears. Les activitats s'ordenen per entitats organitzadores. Dins la descripció de les activitats poden aparèixer instal·lacions, publicacions, campanyes,...duïtes a terme els anys 2006 i 2007. Finalment hi ha un petit apartat de normativa.

Com a trets molt generals, cal remarcar la manca d'activitats d'Educació Ambiental dirigides a adults; moltes activitats s'adrecen als diferents nivells educatius formals. Existeixen activitats per adults en medi ambient, organitzades per administracions, empreses i les seves organitzacions (CAEB i altres organitzacions empresarials, per exemple) però adreçades a persones ja interessades pel tema per raons professionals o vocacionals. Una part immensa de la població adulta, la que no té *a priori* un interès per aquests temes només rep campanyes concretes: estalvi d'aigua, separació de residus, contra incendis forestals...però no una educació ambiental en el seu sentit complet.

És difícil condensar totes les activitats exposades en una sèrie de conclusions, però sembla clar que hi ha alguns temes que potser no són tractats en l'extensió que es mereixen:

- Apropar a la ciutadania a la realitat de les depuradores, de les dessaladores i dels sistemes d'aprofitament de l'aigua per a crear consciència de l'escassetat d'aquest recurs.
- Insistir en les campanyes antiincendis, incidint sobre tot en les causes involuntàries que els poden causar, especialment arribant a les persones que fan activitats a l'aire lliure en període de màxim perill.
- Apropar la ciutadania en general a les activitats agrícoles i ramaderes i la seva importància per a l'entorn.
- Incentivar el consum de productes d'agricultura ecològica
- Incentivar l'ús del transport públic i relacionar-lo amb la contaminació de atmosfèrica
- Entendre la realitat urbanística i territorial de les Illes Balears i les seves pressions.
- Entendre i estimar el nostre paisatge

14.3.1 INSTITUCIONS I CAMPANYES

14.3.1.1 MINISTERI DE MEDI AMBIENT

El Ministeri de Medi Ambient dedica la major part dels seus esforços en l'àmbit de l'educació ambiental a les illes al Parc Nacional de Cabrera³, que gestiona. Realitza exposicions, itineraris, presentacions audiovisuals i edita bibliografia i material divers sobre el Parc Nacional. Les activitats estan adreçades a centres educatius de primària

² Llibre Blanc de l'Educació Ambiental.

http://www.mma.es/secciones/formacion_educacion/recursos/rec_documentos/pdf/blanco.pdf

³ <http://reddeparquesnacionales.mma.es/parques/cabrera/index.htm>

i secundària, així com altres col·lectius socials i població de l'entorn del Parc. Existeixen itineraris guiats al Castell, al Museu del Cellar, excursions a na Miranda, a la Serra de ses Figueres, al far de n'Enciola i un itinerari marí.

La Fundación Biodiversidad⁴ del Ministeri de Medi Ambient realitza molts de patrocinis d'activitats a les Illes Balears.

14.3.1.2 GOVERN DE LES ILLES BALEARS

El Govern de les Illes Balears dedica molts d'esforços a realitzar activitats d'educació ambiental. És competent en pràcticament tots els vectors ambientals, llevat de la gestió dels residus; controla moltes de les finques públiques i espais protegits; també té competències en la gestió dels recursos marins,... i un llarg seguit d'altres temes directa o indirectament relacionats amb el medi ambient. De cada un d'aquest temes, a més del control i gestió, es realitzen activitats d'educació ambiental. Les Conselleries que fan més feina en educació ambiental són les següents:

- Conselleria de Medi Ambient. Pràcticament totes les direccions generals i empreses públiques realitzen activitats de difusió i educació ambiental. Destaca la Direcció General d'Educació Ambiental.
- Conselleria d'Educació i Cultura. Es promouen cursos i activitats a cada escola i institut, inclosos els concertats.
- Conselleria d'Innovació, Interior i Justícia, especialment la Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació.
- Conselleria d'Agricultura i Pesca. Competències en la gestió dels recursos marins, però també temes agraris, com les races i varietats autòctones.
- Conselleria de Comerç, Indústria i Energia. Les competències en energia pertanyen a aquesta conselleria. També des de Comerç i Indústria es promouen activitats de medi ambient adreçades al món empresarial.
- Conselleria de Turisme. La Fundació per al Desenvolupament Sostenible de les Illes Balears gestiona la Targeta Verda i la finca pública de Son Real.
- Conselleria de Mobilitat i Ordenació del Territori. Aquesta conselleria promou, entre moltes altres coses, la mobilitat sostenible.

A continuació es presenten les iniciatives de caràcter general i estructurador, per després passar a algunes de les activitats concretes.

Un altre dels temes tractats pel Govern és el de la formació permanent ambiental del professorat, des de la Direcció General d'Ordenació, Innovació i Formació Permanent del Professorat de la Conselleria d'Educació i Cultura. El seu objectiu és proporcionar informació i les eines necessàries per afrontar situacions docents noves derivades dels canvis tecnològics i ambientals dels darrers anys, i facilitar la incorporació de l'educació ambiental com a tema transversal de l'activitat docent. Els cursos oferts tracten temes com actualització en Geologia, el bosc com a recurs didàctic, la biodiversitat i els endemismes, la meteorologia, iniciació a l'ambientalització d'un centre escolar, mobilitat sostenible, les energies renovables...⁵.

Arran de la necessitat de millorar el coneixement sobre el grau de conscienciació ambiental a les escoles, es va posar en marxa el Seminari **d'Ambientalització dels Centres Escolars** (SACE) durant el curs acadèmic 01-02, a

⁴ <http://www.fundacion-biodiversidad.es/>

⁵ http://dgcapea.caib.es/ea/documents_ea/educ_amb/formacio_ambie.pdf

partir de les demandes fetes per un grup de professors al CEP (Centre d'Educació del Professorat) de Palma. Aquest Seminari està organitzat en diferents grups de treballs, tots ells encaminats en millorar la tasca educativa ambiental del professorat⁶.

La Conselleria de Medi Ambient i la d'Educació i Cultura van posar en marxa a l'any 2004 el **Programa Centres Ecoambientals** per impulsar l'ensenyament i l'aprenentatge de temes ambientals en els centres escolars d'infantil, primària i secundària de les Illes, facilitant l'incorporació d'aquests temes als currículums dels centres. Hi poden participar els que tenen projectes ja en funcionament i també els que tenen intenció d'elaborar projectes d'ambientalització de centre⁷. En el Programa de Centres Ecoambientals durant l'any 2006 hi participaren 154 centres (66.203 alumnes), entre els que destaquen els centres públics d'educació primària i els públics d'educació secundària. 25 centres varen obtenir guardó el primer any (2004-2005), 34 en el segon (2005-2006).

Un altra de les propostes posades en marxa des de les institucions públiques (en aquest cas la Conselleria de Medi Ambient i la Universitat) al 2000 és el Fòrum d'Educació Ambiental de les Illes Balears, considerat com un espai de diàleg per a totes les persones i entitats relacionades o amb interès en l'educació ambiental. Les aportacions fetes en el marc de les sessions del Fòrum serviren de base per l'elaboració de l'EBEA (**Estratègia Balear d'Educació Ambiental**, veure normativa). A la sessió plenària del 25 de novembre del 2004 es va iniciar el Pla d'Acció per a l'implementació de l'EBEA. .

A principis del 2005 es va posar en marxa el **Centre de Recursos en Educació Ambiental** (CREAIB) com a centre especialitzat en difondre, gestionar i adaptar la informació ambiental als usuaris, i com a element cohesionant dels diferents agents implicats en l'educació ambiental. Es planteja, per tant, com un dels recursos de referència en l'àmbit d'educació ambiental de les Balears. Intenta ser l'eina de comunicació del Fòrum i també la seva eina de recerca. Hi ha un portal d'Internet amb notícies i novetats, fons bibliogràfic i biblioteca digital⁸. Com a punt d'informació, a finals del 2006 hi havia 2.639 exemplars catalogats (llibres, revistes, audiovisuals,...).

La Guia de Recursos d'Educació Ambiental recull les activitats, programes i materials que són oferts per la Conselleria de Medi Ambient; s'edita en CD i en paper i es distribueix a centres educatius, biblioteques i entitats interessades.

Des de desembre de l'any 2006 es disposa de l'**Ecobaròmetre** de les Illes Balears, creat en col·laboració amb la Universitat de les Illes Balears i la Conselleria de Medi Ambient. Està conformat per una sèrie d'indicadors fiables per a determinar la percepció dels ciutadans de les Illes respecte a temàtiques ambientals⁹.

Com una de les principals actuacions de l'administració pública relacionada indirectament amb l'educació ambiental cal destacar la creació de l'empresa pública Espais de Natura Balear (1 d'agost de 2006, Decret 71/2006), entre les funcions de la qual hi ha l'elaboració i execució d'activitats d'educació ambiental en els espais en els que hi té competències de gestió. En general, aquesta nova empresa centralitza les competències que fins en aquell moment estaven repartides entre la Direcció General de Biodiversitat i l'IBANAT¹⁰.

⁶ http://weib.caib.es/Programes/ambientalitzacio/Presentacio/presentacio06_07.htm

⁷ http://dgcapea.caib.es/ea/documents_ea/educ_amb/centres_eco.pdf

⁸ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M186&lang=CA&cont=6443>

⁹ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=187&cont=6995>

¹⁰ http://www.sab-web.com/_pia/final/pagina.php?idioma=cat&codepage=19¬i_codigo=154

Respecte a les propostes presentades en l'EBEA (Estratègia Balear d'Educació Ambiental) cal destacar que a l'any 2004 es va signar un conveni entre la Conselleria de Medi Ambient, la UIB i la Caixa d'Estalvis de Balears "Sa Nostra" per a reforçar les línees ambientals posades en marxa per l'**Observatori Mediambiental per a la Petita i Mitjana Empresa de les Illes Balears** (OMBIP); aquest conveni té vigència de 4 anys. Una segona acció és el conveni de tres anys (2004-2006) firmat per les mateixes institucions per a impulsar la **Càtedra UNESCO Sa Nostra**. L'objectiu del conveni és desenvolupar accions formatives, investigadores i de divulgació per a l'impuls de la competitivitat entre les empreses de Balears, mitjançant la capacitació d'universitaris i professionals en Tècniques i Sistemes de Gestió Ambiental (ISO i EMAS, entre altres).

El Govern Balear també ha posat en marxa campanyes de conscienciació per a la ciutadania en general sobre, per exemple, el canvi climàtic, i per a divulgar informació ambiental d'interès sobre prevenció d'incendis o la qualitat de les aigües¹¹.

Des de la Direcció General de Joventut del Govern es promouen des de finals dels anys 80 els camps de treball per a joves d'entre 18 i 30 anys de totes les Comunitats Autònomes de l'Estat, entre els quals n'hi ha de centrats en el medi ambient. A l'any 2006 es va realitzar un camp de treball d'aquest tipus a la zona de la Victòria d'Alcúdia, mentre que en anys anteriors activitats semblants s'havien duit a terme a Andratx, Campos, Fornalutx, Inca i Son Servera¹².

El **Projecte Life Posidònia** de la Conselleria de Medi Ambient aglutina diferents programes i campanyes d'educació ambiental amb l'objectiu de divulgar la necessitat de protegir les praderies de posidònia. Entre aquestes accions, pel 2006 cal destacar l'edició de 8.350 exemplars del conte infantil Tresor de Posidó, de 30.000 fulletons per a navegants i usuaris de ports esportius i 800 exemplars de vídeo sobre aquest ecosistema. També s'han realitzat tres exposicions sobre la posidònia i han estat ubicades a Can Marroig (Formentera), Centre de Recepció de S'Albufera des Grau de Menorca i al de S'Albufera de Mallorca; aquestes exposicions s'han editat en forma del llibre Les praderies de posidònia¹³.

Com a mostra de moltes de les activitats en aquests camps, cal citar les diferents edicions de la **fira Ecològica**, als anys 2003, 2005 i 2007, a on entitats, administracions, centres de formació, universitats... exposen activitats i informació sobre medi ambient. En principi la idea és repetir la fira cada dos anys.

14.3.1.2.1 Instal·lacions

El Govern Balear disposa d'una sèrie d'instal·lacions i activitats¹⁴ que permeten apropar als escolars i a la ciutadania en general la riquesa natural de les Illes:

NOM / LOCALITZACIÓ	OBJECTIUS	RECURSOS	DESTINATARIS	ACTIVITATS
Aula de Mar S'Arenal de Llucmajor (Mallorca)	Millorar el coneixement sobre el medi marí a través del contacte directe.	1 educador ambiental / 25-30 persones Material curricular.	Centres educatius Ciutadania en general	Visites l'Aula de Mar i Estimam la Mar. Tallers Blaus: la posidònia, el

¹¹ <http://www.lticlients.net/plavoluntaris/cat/index.htm>

¹² Jaume Mulet, Dept Participació, Com. Pers.

¹³ <http://lifeposidonia.caib.es/user/home.htm>

¹⁴ <http://dgcapea.caib.es/ea/recursos.ca.htm>

	Desenvolupar actituds de preservació i conservació de la riquesa i recursos marins.	servei préstec llibres, diapositives i assessorament per a escoles Altres: ordenadors, lupes binoculars...		plàncton, la reproducció de l'erió i la contaminació marina.
Aula Mòbil Itinerant	Despertar la sensibilitat envers la necessitat de dur a terme un desenvolupament sostenible	Equipament informàtic (programes interactius) i audiovisual (inclou videoteca). Equip educador ambiental.	Població en general a través d'institucions públiques o entitats sense ànims de lucre Centres educatius	Activitats guiades i interactives. Visita de Portes Obertes al públic general en festes i fires
Son Moragues (Finca Pública) (Mallorca)	Donar a conèixer la riquesa d'un alzar gestonat intensament en el passar per l'home.	Equip d'educadors ambientals. Recursos didàctics previs i posteriors a la visita.	Centres educatius.	Visites guiades amb un educador cap a diferents punts de la finca.
Centre d'Educació Ambiental de Binifaldó Escorca (Mallorca)	Facilitar la interpretació i la valoració del patrimoni natural i cultural de la Serra de Tramuntana.	Sala de projeccions. Biblioteca. Exposicions permanents. Jardí amb plantes endèmiques de les Balears. Maquetes, audiovisuals...	Grups escolars. Altres grups organitzats.	Itineraris guiats des de Ca s'Amitger als diferents punts de la Serra amb un educador.
Parc Natural de S'Albufera Sa Pobla (Mallorca)	Divulgar la importància de S'Albufera i de Es Comú de Muro com a zona humida i com a sistema dunar respectivament.	Equip educadors ambientals. Centre interpretació Can Bateman. Materials de consulta. Centre de recepció de visitants. Aguaites de fusta. Audiovisuals. Sala preparada en	Centres educatius. Grups de públic en general.	Tres itineraris guiats: S'Albufera Viva, S'Albufera és de tothom, Les dunes des Comú

		cas de mal temps.		
Parc Natural de la Península de Llevant i el seu Entorn Artà (Mallorca)	Divulgar la riquesa natural i paisatgística d'una zona caracteritzada pel mosaic d'hàbitats naturals i antropitzats.	Equip d'educadors ambientals. Fitxes de suport i material de treball en grup per a algunes activitats escolars. Activitats prèvies a la visita. Materials escrits per a la consulta: tríptics, llibres i guies...	Centres educatius. Grups visitants de públic en general.	Quatre visites guiades: Els Ulls den Midó, Na Borges, El Camí dels Carabiners i Es Caló de Ferrutx
Parc Natural de Mondragó Santanyí (Mallorca)	Millorar el coneixement sobre les riqueses de les marines del Migjorn mallorquí, tant naturals com històrico-socials	Equip educadors ambientals. Centre de recepció amb maquetes, panells i mapes. Exposicions monogràfiques sobre el marès, les construccions defensives del litoral i les barraques de roters. Materials de consulta.	Centres educatius. Grups de públic en general.	Dos itineraris guiats: Mondragó es viu i Mondragó és de tothom.
Parc Natural de s'Albufera des Grau Maó i Es Mercadal (Menorca)	Divulgar la importància de la zona humida i dels ambients i paisatges del voltant.	Equip educadors ambientals. Centre de recepció amb possibilitat de muntar exposicions.	Centres educatius. Grups de públic en general.	Dos itineraris guiats amb educadors: visita al centre de visitants i itinerari de s'Albufera des Grau. Possibilitat de visita autoguiada.
Parc Natural de Ses Salines d'Eivissa i Formentera	Promoure el coneixement i la necessitat de protecció de les	Equip educadors ambientals Joc de fitxes	Centres educatius Públic en general	Sis itineraris guiats (l'or blanc, un ventall de

(Sant Josep de sa Talaia i Illa de Formentera)	formes de vida de ses Salines i l'àmplia varietat d'ambients	didàctiques i altres estris Recursos històrics i miradors		plomes, un mosaic de paisatges, ses salinen en temps dels corsaris, l'aigua la sal i la vida, els colors de la vida, l'aigua dolça un tresor amagat)
Camps d'aprenentatge (IB)	Efectuar estades en un entorn singular per a treballar objectius i continguts d'educació ambiental i temes de coneixement del medi en un entorn específic amb instal·lacions i recursos adequats, ja sigui relacionat amb el medi natural o agrícola.	Son Ferriol (Mallorca) Es Pinaret (Menorca) Es Palmer (Mallorca) Sa Cala (Eivissa) Orient (Mallorca) Formentera (Formentera) Els que ofereixen estades superiors a un dia tenen servei de menjador i hostatge. Material curricular i material per a tallers. Equip d'educadors.	Centres educatius	Segons els serveis oferts en cada un d'ells, es pot optar per estades d'un dia o més llargues. Es duen a terme activitats en funció de l'entorn i les característiques de cada centre.
Campanyes d'educació ambiental	Estendre l'educació ambiental a grups diversos i afavorir la presa de consciència dels problemes ambientals de la Comunitat.	Material didàctic en préstec per al treball del grup previ i posterior, fitxes didàctiques, diapositives...	Centres educatius i públic en general (segons la campanya).	Diferents campanyes, xerrades i activitats: investigant el paisatge, la biodiversitat de les Balears, la processonària dels pins, programa Coastwatch, les plantacions didàctiques.

				reduïm residus, la setmana de la mar a Eivissa, celebració d'efemèrides, un aquari a l'escola, ecoauditoria de l'aigua al centre educatiu.
--	--	--	--	--

TAULA 14.I. Instal·lacions de la Conselleria de Medi Ambient

Durant els anys 2004-2006 l'Aula de Mar va arribar al màxim de la seva capacitat; per aquesta raó en aquest darrer any es va signar un conveni amb l'Ajuntament de Palma per a crear un nou equipament a l'edifici de Sa Petrolera (Es Portitxol de Palma).

14.3.1.2.2 Materials

Al llarg dels anys la Conselleria de Medi Ambient ha produït una àmplia varietat de **materials bibliogràfics i audiovisuals**¹⁵ a disposició de centres educatius, biblioteques i particulars. Alguns dels títols apareixen a les següents taules.

PUBLICACIONS	ANY
Programa Internacional de Educación Ambiental UNESCO-PNUMA	
Los incendios forestales en las Islas Baleares	1991
El agua y las Baleares	1992
Itinerari de Natura de ses Dunes des Comú	1992
Itinerari de Natura de Son Moragues	1993
Guies d'alumnes i professors per a visites a Espais Naturals de les Balears	1996-1999
La recuperació del ferreret (<i>Alytes muletensis</i>) – Documents Tècnics de Conservació II ^a època, núm. 1	1997
El Paisatge a les Balears	1997
El Ferreret, espècie prioritària	1997
Fitxes d'Educació Ambiental Investigant el Paisatge	1997
Monografies d'Educació Ambiental (5 números)	1997-1999
Peixos de les Balears	1998
Modelo para la evaluación de impacto ambiental. Una propuesta de objetivación en las Islas Baleares	1998
Teniu cura dels vostres pins – la processonària del pi	1998
Roda de la Biodiversitat	1998
Pla de recuperació de <i>Ligusticum huteri</i> Porta	1998
La Biodiversitat a les Illes Balears	1999
Estudio de la viabilidad de recuperación de la foca monje (<i>Monachus monachus</i>) en las Islas Baleares – Documents Tècnics de Conservació II ^a època, núm 5	1999
Guia Solar. Com disposar d'energia solar fotovoltaica en edificis connectats a la xarxa elèctrica	1999
Acció ambiental. Aprenentatge i participació vers la sensibilitat	1999

¹⁵ <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?lang=ca&codi=7551&coduo=213>

Reproducció de Planta Autòctona per a l'ús en repoblacions forestals, paisatgisme i jardineria – Documents Tècnics de Conservació II ^a època, núm 8	2000
Guia de la caça a les Illes Balears. Gestió cinegètica i formació del caçador	2000
Les aventures del virot Miquelet	2000
L'arbre viu	2000
Guies de Bones Pràctiques Ambientals per a Instal·lacions Turístiques (4 exemplars diferents)	2000-2003
PRUG Sa Dragonera 2001-2004	2001
Llibre Vermell de la Flora Vascular de les Illes Balears – Documents Tècnics de Conservació II ^a època, núm 9	2001
Feines i actuacions dels agents forestals de les Balears (2000)	2001
Pla de recuperació de <i>Limonium barceloi</i> (Gil & Llorens) i Pla de recuperació de <i>Limonium majoricum</i> (Pignatti)	2001
Pla de conservació de la població de <i>Pteris vittata</i> L. a Mallorca	2001
Jornades sobre mobilitat sostenible	2002
Mobilitat sostenible, l'altra manera de moure's	2002
Guia de Bones Pràctiques Ambientals. Sistemes de Gestió ambiental EMAS II	2002
Agenda Local 21. Documents tècnics I i II.	2002
Comissió Balear de Medi Ambient. Memòria 1999-2000-2001	2002
La Mar a Mondragó	2002
Ecoauditoria de l'aigua I teu centre educatiu	2002
Guia de bones pràctiques per a treballadors de la Conselleria de Medi Ambient	2002
La malvasía en el Mediterráneo occidental	2002
Els perforadors dels pins	2002
Els tords, aucells d'hivern	2002
La processonària del pi. L'insecte defoliador dels pinars autòctons	2002
El Banyarriquers: L'insecte perforador que ataca els alzinars	2002
Catàleg de biodiversitat del Parc Natural de s'Albufera de Mallorca	2002
Estratègia Balear d'Educació Ambiental	2003
Manual per a la implantació d'un Sistema de Gestió i Auditoria Mediambientals en els Centres Turístics	2003
Estratègia de sostenibilitat del transport	2003
El tresor de posidó	2003
La posidònia (projecte LIFE)	2003
Codi de bones pràctiques cinegètiques	2004
La hormiga argentina (<i>Lepinethima humile</i>) en las Islas Baleares: listado preliminar de las hormigas de las Islas Baleares	2005
Actuacions de la direcció general de caça, protecció d'espècies i educació ambiental (2004)	2005
El vell marí	2006
Les praderies de <i>Posidonia oceanica</i>	2006
Ordre de Vedes 06-07	2006
El Torrent de Pareis	2006
Els itineraris del Parc Natural de Mondragó.	2007
Guia de passeig de la finca pública de Cúber	2007
L'àlbum de cromos dels espais naturals protegits de les Illes Balears. Iniciativa de Quely	2007
Ses Fonts Ufanes. Monument natural. Tríptic	2007
Península de Llevant. Parc natural	2007

El "book" de canvi climàtic.	2007
La Cabra salvatge mallorquina	2007
El llibre blanc de protecció d'espècies.	2007
Agenda Local 21. Documents tècnics III-IV i V.	2007
Bolets de Mondragó	2007
Fitxes del Bioatles	2007
Quaderns de Natura	2007
19. La Miloca. Biologia i conservació.	
20. Pla de Conservació de l'Àguila Peixatera. (<i>Pandion haliaetus</i>), Sèrie Plans d'Espècies catalogades 1	
21. Pla de Recuperació del Ferreret (<i>Alytes muletensis</i>).	

TAULA 14.II. Publicacions de la Conselleria de Medi Ambient

Les Conselleries de Medi Ambient i d'Educació i Cultura han treballat conjuntament per tal d'elaborar material didàctic relatiu al canvi climàtic adreçat a centres escolars que tinguin alumnes d'entre 14 i 16 anys.

AUDIOVISUALS i JOCS	Any
El ferreret. El fòssil vivent de la serra	1998
La cova des pas de Vallgornera	2001
Viatge al cor de l'aigua	2001
Redescobrir la bicicleta	2002
Pla Hidrològic de les Illes Balears	2002
Envàs o Entornes	2002
Història Natural de l'Illa de Menorca	2002
Estratègia per a la sostenibilitat de les Illes Balears	2003
Àmbit marí del Parc Natural de la Península de Llevant	2003
Vertebrados invasores en islas de España y Portugal	2003
La posidònia (projecte LIFE)	2004
La tortuga marina	2006

TAULA 14.III. Audiovisuals i jocs de la Conselleria de Medi Ambient

També cal destacar el gran esforç realitzat durant els darrers anys en la millora i extensió de les pàgines web¹⁶. En aquestes pàgines apareixen des de informació molt completa de Sanitat Forestal¹⁷, a un joc per calcular la producció de CO₂¹⁸.

14.3.1.2.3 Activitats 2006-2007

Les activitats queden reflectides a les corresponents pàgines web, però el Punt d'Informació Ambiental¹⁹ avisa sobre les activitats properes i també manté les referències a les passades, amb el seu servei d'hemeroteca, butlletí,... amb la qual

¹⁶ <http://www.caib.es>,

Conselleria de Medi Ambient:

<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=184>,

Conselleria d'Agricultura i Pesca:

<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=12>,

Direcció General d'Energia:

<http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=231&lang=ca>

¹⁷ <http://sanitatforestal.caib.es/>

¹⁸ http://canviclimatic.caib.es/www/calculadoraCO2/calculadora_cat_content.html

¹⁹ <http://pia.caib.es/>

cosa és un bon punt per revisar activitats ja finalitzades. A continuació es presenta una selecció d'activitats de l'any 2006.

- En 2006 s'ha signat un conveni amb l'Ajuntament de Sant Antoni de Portmany per a fer visites guiades a la Cova de Ses Ilagostes,
- El servei d'educació ambiental, en col·laboració amb l'Institut Balear de la Natura (IBANAT) va realitzar nombroses visites guiades a diferents espais naturals: 540 visites durant el 2004 (el que implica 17099 persones), 600 durant el 2005 (18398 visitants) i 577 al 2006 (18546 persones).
- Edició del DVD "la tortuga marina a les Illes Balears" dins el marc d'activitats de la Conselleria en conservació d'espècies.
- Els organismes planctònics de S'Albufera des Grau. Conferència oferta amb motiu de la celebració del dia mundial de zones humides
- Itinerari S'Albufera de Malloca i introducció a la identificació d'anàtids. Itinerari interpretatiu al Parc Natural de S'Albufera de Mallorca en bicicleta i inici en la identificació de les anàtids en motiu del Dia Mundial de les Zones Humides.
- Inauguració de noves instal·lacions a S'Albufera de Mallorca: Nou Centre d'interpretació i nova senyalització d'itineraris.
- El llenguatge de les roques. Itinerari geològic per Mondragó.
- Introducció a la fotografia d'aus a S'Albufera de Mallorca
- V Fira de la Ciència 2006. Per a donar a conèixer les tasques d'investigació que es realitzen a les Illes Balears; convocat per la Conselleria d'Economia Hisenda i Innovació
- Celebració del Dia Forestal Mundial. Activitats per a alumnes dels centres educatius d'Artà
- Nova Guia de Passeig de S'Albufera de Mallorca. Xerrada amb motiu del Dia Mundial de l'Aigua.
- Tamarells de S'Albufereta. Identificació i gestió del diferents Tamarells de S'Albufereta
- Descubrim els illots de Ponent. Itinerari en llaüt al voltant de S'Espartar de la Reserva Natural des Vedrà.
- Coneixes les plantes del Parc Natural de la Península de Llevant? Conferència i itinerari a la finca pública de S'Alqueria Vella d'Artà.
- Vaques, fotges i anguiles: la pista del nitrogen. Conferència al Parc Natural de S'Albufera des Grau.
- Els nostres paisatges: espais per a la naturalesa, oportunitats per a la gent. Commemoració del Dia Europeu dels Parcs a través de la mostra i degustació de productes que es produeixen en l'àmbit del Parc Natural de S'Albufera des Grau.
- Sargantanes del Parc natural de s'Albufera des Grau. Conferència.
- El risc d'erosió en el Parc Natural de S'Albufera des Grau. Conferència.
- Amb els peus a l'aigua. La vida al litoral. Itinerari amb llaüt per una part del litoral de l'illa de Sa Conillera de la Reserva Natural des Vedrà.
- Descubrim els illots de Ponent: l'illot de Na Plana. Itinerari amb llaüt al voltant de na Plana a la Reserva Natural des Vedrà
- Taller d'observació d'aus. Taller per a infants a S'Albufera de Mallorca
- Taller de contacontes ambientals. Commemoració del Dia Europeu dels Parcs a S'Albufera de Mallorca.
- Introducció a la fotografia de natura. Al Parc Natural de Llevant.
- Solstici d'estiu. La nit més curta. Excursió nocturna a través del Parc Natural de la Península de Llevant.
- Celebració del dia mundial de les aus al Parc natural de Llevant. Visita a l'estació d'anellament, observació i escolta d'aus i taller de dibuix.

- III Concurs de fotografia de natura Memorial Climent Picornell. Objectiu: donar a conèixer els valors naturals de les Illes.
- Seguiment d'ocells comuns a Menorca. Parc Natural de s'Albufera des Grau. Xerrada en la que es mostren els resultats de l'anàlisi preliminar de les dades d'anellament realitzats en època reproductora
- Exposició del III Concurs de fotografia de natura Climent Picornell.
- Neteja de residus al Comú de Muro i sembra de plantes a les dunes. Amb motiu de celebració del Dia Internacional de Voluntariat.
- Celebració del 5è aniversari de creació del Parc natural de ses salines d'Eivissa i Formentera: Marató fotogràfica (digital i analògica)

A continuació es presenta una selecció d'activitats de l'any 2007. La majoria estan lligades a un espai protegit concret.

Activitats generals:

- Exposicions del IV Concurs de fotografia de Natura, Climent Picornell
- Jornades tècniques sobre processionària i eruga peluda
- Les plagues forestals a les Illes Balears. Selva, Sa Pobla, Artà, Menorca.
- Activitats i recursos de la Xarxa Local de Defensa del Patrimoni Forestal
- Presentació del llibre "La lista Top 50 de especies vegetales amenazadas de las islas del Mediterráneo"
- IV Jornades d'Agenda Local 21 a Eivissa. Desenvolupament de les AL21
- Jornada de debat. Aprofitaments econòmics i socials als espais naturals protegits
- Programa de Centres ecoambientals 2006/2007
- Fira de setembre a Manacor. Celebració del Dia internacional de preservació de la capa d'ozó
- Fira de la Ciència 2007. Ciències de la salut
- Fira mediambiental organitzada pel Centre d'Educació d'Adults de Llevant
- Art i Ciència: Il·lustradors científics i pintors. Peixos, peix i altres bèsties marines (Conselleria Innovació)
- Setmana de la Ciència i la Tecnologia 2007. Balears fa ciència (Conselleria Innovació)

Albufera d'es Grau

- Sortida a Montgofre.
- Excursió guiada a Favàritx.
- Conta-contes a s'Albufera des Grau
- Els ocells en la lluita contra les plagues forestals.
- Curs-Xerrada: Plantes invasores i jardineria.
- Taula redona: Moixos assilvestrats.
- Libèl·lules del Parc natural de s'Albufera des Grau
- Mètodes de recomptes d'ocells.
- Itinerari d'observació d'ocells.
- Xerrada sobre Biodiversitat florística i ramaderia.
- Com funciona un lloc? Parc natural de s'Albufera des Grau
- Els ocells en la lluita contra les plagues forestals.

- Curs-Xerrada: Plantes invasores i jardineria.

Salines d'Eivissa i Formentera

- Compta fins a 3!
- Celebració del Dia Mundial de las zones humides.
- Transició de la vegetació des del bosc fins a les dunes a l'entorn saliner.
- Jornada d'activitats i Jocs amb Escolars al Parc natural de Ses Salines
- Iniciació a la fotografia nocturna al Parc natural de Ses Salines d'Eivissa i Formentera
- Jornada de Portes Obertes d'anellament.
- Excursió amb caiacs pel Parc natural de Ses Salines d'Eivissa i Formentera
- Jornada de Portes Obertes d'Anellament.
- Petits secrets de la nit.
- Jornada pel Dia Mundial de les Zones Humides.
- Les sargantanes del Parc Natural.
- Jornada de Portes Obertes d'Anellament.

Es Vedrà, es Vedranell i illots de Ponent

- Les reserves vistes pels titelles.
- De pas per sa Conillera.
- La vida a les nostres aigües.
- Colors de la natura.
- El paio: una au emblemàtica a les reserves naturals de Es Vedrà, es Vedranell i els illots de Ponent
- Els fons marins de les reserves naturals.
- Una mirada als nostres fons.
- Panellets per Tots Sants.
- Passes sota la lluna plena.
- Els fons marins de les reserves naturals.
- Una mirada als nostres fons.
- Una neteja a fons. Reserva Natural de Es Vedrà, es Vedranell i els illots de Ponent

Mondragó

- Passeig per observar els elements etnològics del Parc.
- Itinerari etnològic pel parc natural de Mondragó
- Xerrada i itinerari per conèixer els ocells de Mondragó
- La importància dels invertebrats al Parc Natural de Mondragó
- La primavera d'hivern a Mondragó.
- Taller sobre aus marines: xerrada i itinerari per a l'observació d'aus.

Albufera de Mallorca

- Itinerari: Ornitologia i gestió.
- Demostració d'anellament científic d'aus.
- Taller de dibuix d'aus per a infants.
- Renous de l'infinit: sons i colors, un capvespre d'hivern a s'Albufera de Mallorca

- El renaixement de s'Albufera: llum, colors i sons un horabaixa de primavera.
- III Jornada de dibuix naturalístic al parc natural de s'Albufera de Mallorca
- Itinerari interpretatiu en bicicleta al parc natural de s'Albufera de Mallorca
- Macrofotografia de natura: orquídiades.
- Jornada d'anellament científic d'ocells al parc natural de s'Albufera de Mallorca
- Taller-Experiència. La qualitat de l'aigua de s'Albufera.
- Els bolets de s'Albufera.

Serra de Tramuntana

- Els mamífers de la Serra de Tramuntana.
- XIV Fira de la Serra de Tramuntana ambiental i agroalimentària.
- Xerrada sobre els mamífers terrestres del Parc, itinerari guiat per a l'observació de fauna i flora del Parc i taller d'identificació i marcatge de tortugues de terra.
- Itinerari interpretatiu a les Fonts Ufanes.
- Interpretació del paisatge de la Serra i taller de conserva d'oliva.
- El vi de la Serra. Paratge Natural de la Serra de Tramuntana
- Tast d'oli i elaboració d'un menú degustador amb oli d'oliva de la Serra.
- Interpretació del paisatge de la Serra i taller de conserva d'oliva.

Can Marroig

- Xerrada i itinerari sobre els usos tradicionals de la finca Can Marroig (Formentera)

Península de Llevant

- Celebració del Dia Forestal Mundial.
- Reconeixement i aprofitament de les plantes silvestres al parc natural de la península de Llevant
- Demostració d'obra de palma i itineraris guiats al Parc natural de la península de Llevant
- La moixeta voltonera torna a Llevant!.
- En collim a la tardor. En menjem tot l'any.
- II Jornada de Producció Ecològica.
- Fem un cafetet?
- De quin color és la primera llum del dia?

Albufereta

- Xerrada sobre el funcionament hídric de la reserva natural de s'Albufereta
- Jornada de dibuix naturalístic. Els colors de la natura.
- Itinerari interpretatiu en bicicleta per la reserva natural.
- Jornada de dibuix naturalístic. Els colors de la natura.
- Taller d'observació d'aus per a infants.

14.3.1.3 CONSELLS INSULARS

14.3.1.3.1 MALLORCA

El Consell de Mallorca (CIM) disposa d'un Pla de Voluntaris per l'Illa, al qual la ciutadania en general s'hi pot apuntar a través de la pàgina web²⁰. Paral·lelament a les activitats lligades al programa de voluntariat, el CIM ha desplegat una sèrie de campanyes ambientals centrades molt especialment en el foment de les rutes excursionistes i en la gestió dels residus. També es duen a terme campanyes informatives i d'educació ambiental, sobre tot lligades als residus, ja que la seva gestió és competència dels consells insulars.

En l'àmbit dels espais protegits el CIM s'encarrega de la gestió del Parc Natural de Sa Dragonera.

També al Consell de Mallorca hi ha un grup que fa etnografia (patrimoni) i educació ambiental. Es promou el senderisme a Mallorca amb el disseny de diferents rutes (la més representativa és la Ruta de pedra en Sec), preparació de rutes cicloturístiques, l'habilitació i senyalització de camins, i la rehabilitació i condicionament de refugis de muntanya²¹.

A continuació es presenta una selecció d'activitats dels anys 2006-2007.

- Mallorca *femstival* 2006 (6-8 d'octubre), realitzat amb l'objectiu de fomentar la reutilització de residus²².
- Campanya de recollida selectiva de llaunes a l'entorn escolar **No les llancis**²³.
- Concurs Fotogràfic L'Home i el Medi Ambient a Mallorca. Concurs fotogràfic amb dues categories, adults i escolar; convocada pel Departament de Medi Ambient i Natura del Consell de Mallorca.
- Beques "El Parc s'Acosta a l'Escola", del Parc Natural de Sa Dragonera.
- Subvencions a ONG's i entitats sense ànim de lucre dins el programa Conèixer Sa Dragonera.
- Convocatòria de beques d'investigació sobre el Parc Natural de Sa Dragonera.
- Premis Medi Ambient de Mallorca. Premis destinats a persones, empreses o entitats que hagin destacat pel seu paper en la conservació del medi natural de l'Illa; convocades pel CIM.
- X Concurs Fotobotànica 2006. Concurs amb les temàtiques de flora endèmica de les Balears, les relacions flora-fauna i els paisatges; organitzat per Jardí Botànic de Sóller i CIM.

Les principals instal·lacions dedicades a aquestes tasques són el Parc Natural de Sa Dragonera i tot el complex del Parc de Tecnologies Ambiental (CIM/TIRME) a Son Reus (Mallorca).

²⁰ <http://www.conselldemallorca.net/voluntaris/introduccio.html>

²¹ <http://www.conselldemallorca.net/mediambient/pedra/senderisme.php?idioma=cat&opcio=42>,
<http://www.conselldemallorca.net/mediambient/pedra/senderisme.php?idioma=cat&opcio=2>,
<http://www.conselldemallorca.net/mediambient/pedra/senderisme.php?opcio=47>,
<http://www.conselldemallorca.net/mediambient/pedra/senderisme.php?opcio=53>,
<http://www.conselldemallorca.cat/webs/ecovies/>

²² <http://www.mallorcafemstival.net/cat/femstival.html>

²³ <http://www.conselldemallorca.net/webs/nolesllancis/index.php?lang=es>

NOM / LOCALITZACIÓ	OBJECTIUS	RECURSOS	DESTINATARIS	ACTIVITATS
Parc Natural de Sa Dragonera (Mallorca)	Difondre la importància de la seva conservació per la riquesa biològica (endemismes i espècies protegides) i pels valors paisatgístics i històric-culturals	Equip educadors ambientals. Material de suport. Maleta educativa amb material complementari, en préstec 10 dies.	Centres educatius	Itineraris guiats: el Camí del Far. Programa especial per a centres educatius d'Andratx

TAULA 14.IV. Instal·lacions del Consell de Mallorca

Mallorca Recicla

D'entre les accions promogudes pel CIM destaca, pel volum de persones, empreses i organitzacions que han participat en les activitats i per la varietat d'objectius plantejats en relació a la gestió de residus, el programa **Mallorca Recicla**²⁴ resultat d'un conveni entre el CIM, TIRME i la Fundació Deixalles.

En total durant el 2006, 14321 persones i varen realitzar visites a les instal·lacions on Mallorca Recicla duu a terme activitats d'educació i sensibilització ambiental: 13095 al Parc de Tecnologies Ambientals del Consell Insular (de les quals 7067 són escolars, 2590 són persones de la Tercera Edat, 509 són adults, 1350 pertanyen a associacions, 107 són de diferents empreses, 103 treballen en organismes públics i la resta, 243 persones, pertanyen en altres grups; 390 el visitaren arrel de Jornades concretes), 814 a la Fundació Deixalles i 412 a altres instal·lacions. També es presenten les diferents activitats de Mallorca Recicla: en total, hi varen assistir 18680 persones. Finalment, s'han realitzat 115 activitats amb empreses i organitzacions empresarials, on hi han participat 2357 persones. Foren 12015 al 2007. Campanyes i activitats organitzades:

- Curs Residus Especials Domèstics (Sa Capsa)
- Cursos de Compostatge Domèstic per ciutadania en general
- Cursos de Reciclatge Domèstic per Ciutadania en general
- Cursos de Recollida de Matèria Orgànica (FORM)
- Programa Agenda 21 Escolar
- L'Escola Recicla
- Millorem el centre per Escoles de secundària
- Trobada d'Ambientalització de Centres Escolars
- Concurs d'Objectes amb material reciclat
- Jornades empresarials (formació i visita) per treballadors de diferents tipus d'empreses i organismes públics,
- El Camp de Sant Jordi per Escoltes de Balears, Catalunya i València
- Xerrades ciutadanes "Dona-li vida als teus residus" en col·laboració amb Creu Roja

²⁴ <http://www.mallorcarecicla.com/pdf/ofertaeducativa07-08.pdf>, Publicacions divulgatives
<http://www.mallorcarecicla.com/quisom/quisom.htm>

- Visites guiada al Parc de Tecnologies Ambientals de Palma (CIM/TIRME)
- Actuacions "Joanet recicles"

Mallorca Recicla també ha duit a terme activitats de sensibilització de caràcter general, com per exemple la gestió de programes de ràdio a Ona Mallorca i Radio Balear de Manacor, a més de falques publicitàries. També ha participat en fires arreu de Mallorca, entre les que s'hi inclou el Mallorca Femstival.

14.3.1.3.2 MENORCA

Des del Servei de Neteja de Platges del Consell Insular de Menorca es duu a terme la Campanya d'Educació Ambiental de les platges de Menorca²⁵, iniciat a l'any 2000. La campanya ha inclòs activitats d'informació per als usuaris a peu de platja o en els seus accessos, dipòsit de material en cotxes i repartiment de tríptics i cendrers.

Des del Consorci de Residus Urbans i Energia de Menorca²⁶, depenent del Consell Insular de l'illa, s'han duit a terme diferents programes de sensibilització i campanyes d'educació ambiental:

- el concurs *Recicla i Disfressa't* en el qual hi participaren nins i nines de diferents centres escolars de l'Illa;
- la campanya *Horeca* dedicada fomentar la selecció de vidre en origen en establiments hoteleres, cafeteries i restaurants;
- la campanya publicitària en ràdios i televisions *Boing*;
- la campanya d cursos *Feim Compost a Casa*;
- la campanya de xerrades divulgatives a alumnes de primària *els Envases i el seu Reciclatge, Vent i Residus a Milà* com a visites guiades a l'àrea de Gestió de Residus de Milà i al Parc Eòlic de Milà;
- l'edició de *Quaderns de Reciclatge La Banda R* dirigits a nins i joves d'entre 6 i 15 anys;
- la campanya nadalenca *El Vidre Té Infinites Vides, Recicla'l* la qual integra anuncis a la televisió i a la ràdio locals i la producció de l'obra de teatre *En Bartomeu, és Bòtil*;
- el concurs i exposició de *Fotodenúncia* (amb tres categories com actuacions incíviques en la gestió de residus, tendència consumista i contaminació mediambiental);
- la *Jornada Tècnica sobre Residus d'Aparells elèctrics i Electrònics*;
- i la posada en marxa de la pàgina web del Consorci.

L'Institut Menorquí d'Estudis (IME) i l'Observatori Socioambiental de Menorca (OBSAM) són les entitats encarregades a Menorca de dur el pes de les activitats de formació i divulgació de la riquesa ambiental de Menorca, encara que es tracta més del caire científic d'aquesta riquesa. Les activitats i propostes que duen a terme estan, de vegades, restringides a un públic més concret que a la població en general²⁷.

²⁵ http://www.cime.es/novacime/cime03/index_03.asp

²⁶ www.riemenorca.org

²⁷ <http://www.ime.cat/wp-content/uploads/2006/11/memoria-ime-2005-2006.pdf>

Malgrat això, en aquest apartat cal destacar la tasca de coorganització de l'IME en la V setmana de la Ciència i la tecnologia²⁸ (novembre del 2005), en la que també hi va tenir un paper important la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació i el Museu de Menorca.

Per una altra banda, aquestes són les diferents campanyes de sensibilització duites a terme pel Consorci de Residus Urbans i Energia:

- Concurs Recicla i disfressa't per Escolars de primària i ESO.
- Campanya HORECA de selecció de vidre en origen per negocis de restauració i municipis en general.
- Campanya Feim Compost a Casa per la ciutadania en general.
- Xerrada Els Envasos i el seu Reciclatge.
- Visites a l'Àrea de Gestió de Residus i al Parc Eòlic de Milà

Altres activitats del Consell Insular de Menorca:

- Activitats de la Setmana per la Reserva de la Biosfera
- Convocatòria subvencions per a persones i entitats mediambientals

14.3.1.3.3 EIVISSA I FORMENTERA

Per part del Consell Insular d'Eivissa i Formentera les activitats es centren en fomentar el coneixement de la riquesa biològica de les Pitiüses, divulgar els principals problemes ambientals que pateixen les illes i mostrar quin paper poden jugar els habitants en les Pitiüses per a disminuir els impactes humans en el medi ambient. Aquestes tres línies s'han desenvolupat a través de diferents programes de la Conselleria d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Medi Ambient²⁹. Algunes de les activitats són les següents:

- Aula Mòbil d'Energia, amb l'objectiu de difondre entre la ciutadania informació bàsica sobre les energies renovables i sobre la necessitat d'estalviar energia;
- Centre de Documentació Ambiental.
- Publicacions sobre estalvi energètic i l'Agenda 21 a les Pitiüses.
- Recolzament del Consell Insular a les iniciatives d'Amics de la Terra en educació ambiental.
- Activitats destinades al desenvolupament i dinamització del món rural però conservant els recursos naturals, a través del programa LEADER + grup d'acció local. A nivell d'agricultura també es fan cursos dirigits a persones de col·lectius més concrets (interessats en poda, apicultura...), els quals es realitzen en la Finca d'Experimentació Agrària de Can Marines (del Consell Insular d'Eivissa i Formentera)³⁰.

²⁸ <http://www.ime.cat/wp-content/uploads/2006/11/memoria-ime-2005-2006.pdf>

²⁹ http://www.conselldeivissa.es/consellPortal/fdes_d4_v1.jsp?codMenu=324&codMenuPrimerNivel=384&codMenuSegundoNivel=385&codMenuTercerNivel=407

³⁰ http://www.conselldeivissa.es/consellPortal/fdes_d4_v1.jsp?codMenu=55&codMenuPrimerNivel=34&codMenuSegundoNivel=47 i http://www.conselldeivissa.es/consellPortal/fdes_d4_v1.jsp?codMenu=222&codMenuPrimerNivel=34&codMenuSegundoNivel=47

14.3.1.4 AJUNTAMENTS

En aquest document no s'aporten les activitats d'educació ambiental dutes a terme pels 67 ajuntament de les Illes Balears, però són molt nombroses especialment als ajuntaments més poblats (Palma, Alcúdia, Calvià, Manacor, Pollença, Maó, Eivissa,...) Però s'ha de remarcar els esforços realitzats sobre tot a l'hora de implicar als ciutadans en la recollida selectiva de residus. Així mateix, l'aplicació d'Agendes Locals 21 a tots els municipis ha obligat a realitzar nombroses activitats de difusió dels problemes en sostenibilitat, la participació ciutadana i la posta en marxa de diverses campanyes en temes ambientals: aigua, residus, energia,...

També existeixen centres, com el Centre sanitari municipal de protecció animal de Son Reus (Palma, Mallorca) amb l'objectiu de divulgar de les tasques de recol·lecció, allotjament i cura d'animals domèstics i salvatges així com de control de plagues urbanes.

A Artà, els alumnes de primària han elaborat un mapa emocional de la població, a on expressen allò que més els hi agrada o desagrada³¹.

14.3.1.5 ALTRES INSTITUCIONS I EMPRESES

Entre les institucions cal destacar les aportacions de les principals caixes d'estalvi a les Illes Balears: Caixa de Balears "Sa Nostra" i La Caixa. Però també altres institucions realitzen activitats en medi ambient. Com exemple es poden citar els següents:

- Jornades sobre Observació de la Terra i Canvi Global per part de la Fundació Ramon Areces i Club Última Hora.
- Jornades d'estalvi energètic a les empreses de la Cambra de Comerç.
- Lliurament dels Premis Medi Ambient de la CAEB.
- Jornada de Canvi climàtic, energies renovables i Pyme de la Fundación Entorno.
- Edició de l'Àlbum de flora silvestre de les Illes Balears per part de la caixa CAM i Quely S.A. per fomentar el coneixement de la flora balear entre escolars.
- Palma Aquarium. Aquesta nova empresa, a més de les activitats d'oci, es dedica també a l'Educació Ambiental.
- Fundación Aspro Ocio Natura. Es fan activitats d'educació i conservació ambiental, com les Jornades d'albiraments de cetacis.

AENA (l'entitat d'Aeroports d'Espanya) té un Aula de l'Aire a Can Reviu (Sant Jordi, Mallorca).

Caixa de Balears "Sa Nostra"

En relació a les principals iniciatives privades relacionades amb l'activitat ambiental a les Balears, cal esmentar molt especialment les tasques dutes a terme per la Fundació Sa Nostra, tant per la quantitat de persones que hi han participat com per les col·laboracions que aquesta Fundació manté amb altres entitats i institucions. Al 2006 s'han duit a terme 46 activitats diferents en 16 centres. Cada any la fundació

³¹ Los niños examinan virtudes y defectos de Artà. Diario de Mallorca 23/XII/2007.

edita el seu Programa d'Activitats Educatives de l'Obra Social de Sa Nostra.³² Té dos centres propis (Can Tàpera a Palma i Finca Experimental Sa Canova a Sa Pobla) i col·labora decididament en projectes concrets amb altres entitats mitjançant ajudes:

- Museu Balear de Ciències Naturals
- Jardí Botànic de Sóller
- La Trapa (GOB Mallorca)
- Observatori Astronòmic de Mallorca
- Societat d'Història Natural de les Balears
- GOB

Així mateix té una xarxa important de centres culturals, de manera que les activitats es dispersen fàcilment per totes les illes (A Mallorca hi ha centres a Palma, Sa Pobla, Sant Llorenç, Campos, Museu d'Artà; a Menorca hi ha centres a Maó, Ciutadella; a Eivissa i a Formentera).

L'any 2006, 37.023 alumnes assistiren a les seves activitats o activitats patrocinades per l'entitat.

Exemples d'Activitats:

- Demolab. Laboratori Jove
- Es Amunts. Vida, cultura i paisatge (Eivissa)
- Exposició Ses Feixes (Eivissa)
- La Mar i en Pop!
- Exposició Formentera
- Exposició En Punxes, un eriçó
- Activitat visitam un lloc
- Salines de Balears. El Paisatge Inventat
- Exposició: Arquitectura i paisatge a Menorca Sa Nostra

La Caixa (Obra Social. Fundació La Caixa)

Les activitats de La Caixa³³ es concentren en ajudes a projectes mediambientals i activitats al seu centre cultural de Palma. També accions de vaixells itinerants (Íbero). Algunes activitats:

- La ruta de l'Íbero.
- Taller Un matí redó: El Temps i el Clima
- Què sabem sobre el canvi climàtic?
- Campanya oli: pel foment de la recollida selectiva d'oli vegetal o de cuina a l'illa de Menorca (col·laboració amb Consorci de Residus de Menorca)
- Taller de Xerojardineria
- Què sabem sobre el canvi climàtic?
- Exposició permanent. Aquí, Planeta Terra. Exposició centrada en les tasques de conservació del medi que realitza l'Agència Espacial Europea.
- El medi terrestre: Terra endins.
- Per què no hi ha pingüins al desert? Estratègies dels éssers vius
- Restes i rastres dels nostres ancestres
- Mitologia dels dinosaures

³² <http://www.activitatseducativessanostra.es/>

³³ http://obrasocial.lacaixa.es/nuestroscentros/caixaforumpalma/caixaforumpalma_es.html

La Caixa també col·labora amb entitats sense ànim de lucre que realitzen activitats de protecció de biodiversitat i del medi ambient, d'educació ambiental o d'ús sostenible de recursos naturals i de prevenció i gestió de residus.

14.3.1.6 ASSOCIACIONS

Nombroses associacions sense ànim de lucre desenvolupen la seva activitat en l'àmbit del medi ambient o l'educació ambiental. Les institucions més directament implicades són diverses, com l'SBEA i diferents ONG's ambientals de les Balears, entre les quals destaca el GOB (en número de socis i en participació i capacitat de convocatòria ciutadana). Moltes de les activitats que aquestes entitats realitzen reben finançament per part de fundacions bancàries i són dependents d'ajudes institucionals.

A continuació es citen algunes de les principals associacions.

NOM	OBJECTIUS	ACTIVITATS
Societat Balear d'Educació Ambiental (SBEA) ³⁴	Treballar per la professionalització dels educadors ambientals i impartir formació, entre altres	- publicació de monografies sobre educació ambiental - realització de cursos i tallers per a educadors ambientals - col·laboracions a les AL 21 escolars
Servei d'Educació Ambiental del Grup d'Ornitologia Balear (GOB) ³⁵	Oferir activitats d'educació ambiental per a escolars i fomentar el voluntariat ambiental entre la població en general	- voluntariat al local del GOB, en entorns naturals, en campanyes concretes i per activitats informatives - programa educatiu de la Trapa - voluntariat ambiental d'estiu de 15 dies per a joves - participació en activitats ambientals dels grups infantil i juvenil del GOB - producció de recursos didàctics - campanyes per a la conscienciació de la ciutadania en general sobre el medi ambient de les Balears
Amics de la Terra Mallorca i Eivissa ³⁶	Sensibilitzar a la ciutadania sobre els principals problemes ambientals de les Illes i fer propostes alternatives	- educació ambiental dirigida a escolars - campanyes de sensibilització a la ciutadania sobre energia, residus, aigua, biodiversitat... - participació en el desenvolupament d'agendes locals 21 - jornades de voluntariat ambiental - publicacions
Greenpeace Mallorca ³⁷		- participació en fires, manifestacions, instal·lacions de taules informatives... per a la divulgació de campanyes - activitats d'educació ambiental dirigides a escolars i de voluntariat per a la ciutadania en general
Societat		- edició de publicacions científiques:

³⁴ <http://www.sbeamallorca.org/>

³⁵ <http://www.gobmenorca.com/> i <http://www.gobmallorca.com/> i <http://www.gengob.org/>

³⁶ <http://www.amics-terra.org/amics.c.ind.html> i <http://amicsdelaterra.org/indexca.html>

³⁷ <http://www.greenpeace.org/espana/getinvolved/voluntariado/grupos-locales/grupo-mallorca>

d'Història Natural de les Balears ³⁸		Bolletí anual i Monografies. - biblioteca naturalística - organització de les Jornades de Medi Ambient de les Balears (darreres al 2001, 2004 i 2008).
--	--	--

TAULA 14.V. Principals associacions de difusió en medi ambient

GOB³⁹

Entre totes les activitats de conscienciació ambiental que duu a terme, destaca per la seva projecció social l'educació ambiental per a joves i nins, així com les campanyes de voluntariat ambiental relacionades amb educació no formal. En el cas del GOB Mallorca, les dades corresponents al 2006 i 2007 són les següents:

ACTIVITAT	DIRIGIDA A...	PATROCINI i COL·LABORACIONS
Diàlegs del GOB. Cicle recursos: aigua, residus i energia		
Exposició Viu el Mar		
Programa educatiu de la Trapa 2005-2006	Escolars, especialment educació primària	Fundació Sa Nostra (84 activitats) Ajuntament de Palma (95)
Programa educatiu Coneix la Natura d'Alcúdia	Escolars d'educació infantil, primària i secundària	Ajuntament d'Alcúdia
Activitats sobre residus per a infants d'Esporles	Infants d'escoleta	
Formació de voluntaris (formació d'educadors i directores de temps lliure, cursos, seminaris, xerrades...)	Voluntaris del GOB i per a altres col·lectius relacionats amb l'educació	
Elaboració i edició de nous materials d'educació ambiental		
Campanya de millora de recollida de residus en col·laboració amb el CIM	Hotels de Calvià i bars, restaurants i agroturismes dels pobles de Mallorca	En col·laboració amb el departament de cooperació local del CIM
Grup Infantil del GOB. Conèixer la Serra de Tramuntana i altres activitats	Infants	En col·laboració amb Delegació del GOB-Petra, Parc Natural S'Albufera i Sa Dragonera, Associació Veïns S'Estanyol, Museu Història de Manacor, S'Altra Senalla, GEN-GOB Eivissa, Plataf. Parc de les Vies, Associació ARCA
Grup Juvenil del GOB:	Joves	

³⁸ <http://www.shnb.org/index.htm>

³⁹ <http://www.gobmallorca.com/ea/index.htm>

conèixer la serra de Tramuntana.		
Voluntariat d'Estiu a La Trapa i Sa Dragonera	Joves (d'entre 16 i 22 anys)	Consell Mallorca i Caja de Ahorros del Mediterráneo

TAULA 14.VI. Activitats del GOB en educació ambiental 2006-2007

GOB Menorca.

Algunes activitats:

- Seminari sobre Agricultura i Medi Ambient.
- A peu per Menorca: Cales Coves
- Excursió de botànica per Menorca
- Preservació de la zona costanera de Sa Mesquida (col. La Caixa)
- Programa d'educació ambiental del GOB Menorca 2006-2007⁴⁰

Programa d'activitats educatives 06-07 del GEN-GOB Eivissa⁴¹

Amics de la Terra

Associació ecologista molt activa a Calvià i Eivissa, sobre tot en temes d'energia. L'entitat Amics de la Terra⁴² desenvolupa fa anys la campanya "L'aposta", amb la qual educa sobre el perill del canvi climàtic, a la vegada que mostra als col·legis a optimitzar les seves instal·lacions per consumir recursos naturals de forma més responsable i eficient.

Museu Balear de Ciències Naturals

Té instal·lacions i exposicions permanents. Activitats:

- Presentació del llibre "La Obra Científica de Guillermo Colom Casanovas (1900 – 1993) Volum I
- Taurons: Exposició monogràfica sobre aquesta espècie.
- Plantes amenaçades a les Balears. Una amenaça real

Fundació Jardí Botànic de Sóller

Té instal·lacions i exposicions permanents. Activitats:

- Exposició XI concurs fotogràfic FOTOBOTÀNICA 2007 Fundació Jardí Botànic
- Programa d'activitats escolars 2007-2008. Jardí Botànic de Sóller
- Setmana de la Ciència al Jardí Botànic de Sóller

S'Altra Senalla

Associació de consum responsable.

⁴⁰ <http://www.gobmenorca.com/educamb>

⁴¹ <http://www.gengob.org/>

⁴² Lecciones contra el cambio climático. Diario de Mallorca 11/V/2008.

Ass.Llicenciats Ciències Ambientals

Celebració del Dia Mundial del Medi Ambient.

Observatori Mediambiental per la Petita i Mitjana Empresa de les Illes Balears (OMPIB⁴³)

Associació per facilitar les bones pràctiques ambientals en els processos productius i de gestió de las PIME. Edició de llibre: Bones pràctiques ambientals per a treballadors del sector turístic.

Creu Roja

Tallers de reciclatge al carrer.

Fundació Voltor Negre

Voluntariat europeu per a la conservació dels voltors als Balcans.

GEM (Grup Excursionista de Mallorca)

En col·laboració amb la Fundació pel desenvolupament sostenible de les IB. Cicle de conferències:

- Els cims de la serra de tramuntana.
- L'aigua de la serra de tramuntana
- El voltor i altres rapinyaires de la Serra de Tramuntana

S'Alzina⁴⁴

Grup excursionista amb vocació conservacionista: voluntariat ambiental en col·laboració amb espais naturals protegits de les Balears, a més de les excursions que són la seva principal activitat.

Amics dels arbres⁴⁵

Divulgació de notícies ambientals a través de la pàgina web.

⁴³ <http://www.ompib.org/>

⁴⁴ www.salzina.org.es

⁴⁵ <http://amicsarbres.blogspot.com/>

14.3.2 NORMATIVA

El document que resumeix millor el camí que ha pres l'educació ambiental a les illes de mà de les institucions responsables és **l'Estratègia Balear d'Educació Ambiental** (EBEA), l'edició final de la qual es remunta al maig del 2003⁴⁶.

El seu objectiu principal és definir un pla coordinat entre els diferents agents implicats (la ciutadania, l'administració pública, el sistema educatiu, la universitat, els mitjans de comunicació i els diferents factors socioeconòmics influents) per tal d'aconseguir incorporar la consciència ambiental individual en el món escolar i entre la ciutadania en general.

Totes les propostes presentades arran de la redacció final de l'EBEA van ser objecte d'un Pla d'Acció a l'any 2004, les actuacions del qual estaven basades en 4 fronts: difusió de l'Estratègia, presentació en diferents àmbits geogràfics i socials, obtenció d'adhesions i compromisos del màxim número de ciutadans i agents implicats i implementació de propostes concretes. El Decret de creació del Fòrum es va modificar al 2007 (**Decret 8/2007**) per dotar una major agilitat i representativitat al Fòrum.

14.3.2.1 SUBVENCIONS

A l'any 2004 es van posar en marxa una sèrie de subvencions per a **activitats d'educació ambiental** per a persones i entitats sense ànim de lucre. Les seves bases reguladores es van establir de nou a l'any 2006, degut a que l'anterior Ordre del Conseller de Medi Ambient havia quedat sense vigència.

L'objectiu d'aquestes subvencions és afavorir la participació de la població de les illes en la resolució dels problemes ambientals, a través del foment de les campanyes sensibilitzadores i educatives. Les activitats susceptibles de rebre ajudes són:

- sensibilització i divulgació a la població dels principals problemes ambientals de les Illes
- estimulació d'hàbits més respectuosos a nivell individual
- divulgació de les diferents problemàtiques ambientals a través de l'elaboració i distribució de material
- formació per a sectors de la població afectats o implicats en la resolució dels problemes ambientals
- campanyes i projectes sobre mobilitat sostenible o per a l'educació ambiental ⁴⁷.

En total, durant el 2006 es van concedir 36.402 euros a 8 projectes (persones o entitats).

Per una altra banda, la mateixa Conselleria juntament amb la d'Educació i Cultura, posaren en marxa el **Programa de Centres Ecoambientals** per a la promoció l'educació ambiental (ambientalització) als centres públics o concertats d'educació

⁴⁶ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=187&cont=4665>

⁴⁷ http://dgcapea.caib.es/ea/documents_ea/boib071.pdf

infantil, primària o secundària de les Illes Balears, en alguna de les següents opcions per a projectes⁴⁸:

- sensibilització i informació sobre els principals problemes ambientals del centre
- estimulació d'hàbits i conductes individuals més respectuoses amb l'ambient
- divulgació de les principals problemàtiques i solucions a través de l'elaboració i distribució de materials
- formació dirigida als sectors de la població afectats o implicats en aquests problemes ambientals
- projectes d'ambientalització de centres.

El marc normatiu es l'ordre del conseller de medi ambient per la qual s'estableixen les bases reguladores de subvencions de centres educatius de les Illes Balears. A l'any 2006 es van concedir 105.817 euros entre 77 centres públics i 9 de concertats.

Els doblers totals en subvencions aportats per la Conselleria (per a l'ambientalització dels centres educatius o/i per a les activitats d'educació ambiental promogudes per persones o entitats sense ànims de lucre) en els darrers anys ha estat de 63.147 euros al 2003, 74.439 durant el 2005 i 142.219 durant el 2006.

⁴⁸ <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?estua=3330&lang=ca&codi=193501&coduo=3330>

14.4 INFORMACIÓ AMBIENTAL

La informació sobre el medi ambient a disposició dels ciutadans es desenvolupa en dos caires diferents:

- Informació generada o recollida per les administracions públiques, amb l'objectiu de realitzar una millor gestió i control sobre el medi ambient o sobre les activitats de l'home que l'afecten.
- Informació recollida per part d'entitats que no són competents en medi ambient i no són administració pública, amb l'objectiu de posar-la a disposició dels ciutadans.

14.4.1 INFORMACIÓ DE LES ADMINISTRACIONS PÚBLIQUES

En el cas de la informació oficial, la norma bàsica és la Llei 27/2006⁴⁹ que regula **els drets d'accés a la informació**, de participació pública i d'accés a la justícia en matèria de medi ambient. Incorpora les Directives 2003/4/CE i 2003/35/CE. De fet és l'adaptació del **Conveni d'Aarhus**, signat el 1998 en el marc de les Nacions Unides (ratificat a Espanya al 2004 i en vigor el 2005). Aquest Conveni estableix tres pilars fonamentals respecte a les possibilitats dels ciutadans vers a les activitats que es duen a terme sobre el medi ambient:

- Accés a la informació ambiental que es basa en el dret a cercar i obtenir informació mediambiental que està en mans dels poders públics per part dels ciutadans i en l'obligació per part del poder públic de cercar aquesta informació i posar-la a l'abast de la ciutadania.
- Participació de la ciutadania, que es defineix en tres àmbits: autorització de certes activitats, aprovació de plans i programes i l'elaboració de disposicions reglamentàries.
- Dret d'accés a la justícia.

D'aquesta normativa es dedueix que les autoritats públiques han de cercar la informació necessària per desenvolupar les seves funcions, i l'han de posar a l'abast de la ciutadania. Concretament la Llei 27/2006, al seu article 8 demana un informe anual "de conjuntura", un informe complet cada quatre anys, d'àmbit nacional, autonòmic i, en el seu cas, local, que inclogui dades sobre la qualitat del medi ambient i les pressions que pateixi, així com un sumari no tècnic comprensible pel públic.

Les principals eines que tenen les administracions públiques a les Illes Balears per aquest objectiu són el Punt d'Informació Ambiental i les diverses pàgines web dedicades a aquests temes. Així mateix es publiquen nombrosos llibres i informes de caire divulgatiu, però pràcticament tots ja es penja també a les pàgines web.

El Govern de les Illes Balears posa al servei dels ciutadans el **Punt d'Informació Ambiental** (PIA), que es va posar en marxa el juliol del 2003 (en compliment de la Directiva 2003/4/CE relativa a l'accés del públic a la informació ambiental). Té com a principal objectiu permetre l'accés a aquest tipus d'informació que genera la mateixa Conselleria de Medi Ambient així com altres institucions. D'aquesta forma, la ciutadania pot accedir i pot realitzar consultes concretes a través

⁴⁹ http://www.mma.es/secciones/evaluacion_ambiental/pdf/ley_27_2006_18_julio.pdf

d'un telèfon gratuït (900151617), de la pàgina web www.pia.caib.es (activada durant el gener del 2004) i a través de correu electrònic⁵⁰.

El PIA a més de dedicar-se preferentment a la resposta a consultes concretes, també té una sèrie de serveis **complementaris**:

- Recopilació de Normativa ambiental
- Tràmits administratius
- Hemeroteca ambiental
- Agenda ambiental que recull les activitats properes en medi ambient
- Preguntes més freqüents (FAQ)
- Bolletí Ambiental Electrònic (BAE)
- Bolletí de Gestió de Residus (BGR)
- Cercador de gestores autoritzats de residus
- Informes estadístics: temporals i temàtics
- Pàgina web del PIA
- Altres activitats.

Per a cada consulta (recepció i resolució) es comptabilitzen i interpreten els següents paràmetres per tal de tenir unes estadístiques completes i anar millorant el servei:

- Data de la de la consulta
- Servei de la Conselleria de Medi Ambient, al que es suposa que s'hagués dirigit la consulta en absència del PIA.
- Administració o entitat, externa a la Conselleria de Medi Ambient, al que es suposa que s'hagués dirigit la consulta en absència del PIA.
- Camp d'informació.
- Camp temàtic.
- Tipus d'usuari.
- Municipi d'origen de la consulta.
- Canal de recepció de la consulta.
- Canal de resolució de la consulta.

Als anys 2006 i 2007 el perfil de les consultes ha estat el següent:

Camps temàtics	Consultes 2007	% 2007	Consultes 2006	% 2006
Residus	3.278	32,30	2.727	29,25
Medi Natural	1.789	17,63	2.164	23,21
Risc Ambiental	1.340	13,20	926	9,93
Medi Rural Sector Primari	1.149	11,32	1.456	15,62
General Conselleria . Medi Ambient	998	9,83	698	7,49
Altres	386	3,80	209	2,24
Energia	215	2,12		
Agenda	207	2,04	197	2,11

⁵⁰ <http://pia.caib.es/user/index.ct.html>

Ambiental				
Eines de Planificació i Gestió i Estudis d'Impacte Ambiental	191	1,88	221	2,37
Atmosfera	147	1,45	97	1,04
Ecologia Urbana	112	1,10	135	1,45
Aigua	109	1,07	114	1,22
Contaminació Acústica	53	0,52	26	0,28
Ordenació del Territori	49	0,48	46	0,49
Mobilitat i Transport	39	0,38	33	0,35
Sanejament i Clavegueram	37	0,36	41	0,44
Turisme	22	0,22	26	0,28
Informació Meteorològica	21	0,21	8	0,09
Activitats classificades	8	0,08	7	0,08
TOTAL	10.150	100	9.324	100

TAULA 14.VII. Estadístiques temàtiques del PIA (2006, 2007)
Font: Punt d'Informació Ambiental⁵¹

El temes que susciten més dubtes són els de residus, medi natural, risc ambiental i medi rural. El PIA es fa servir cada vegada més per solucionar dubtes en medi ambient.

També cal destacar el gran esforç realitzat durant els darrers anys en la millora i extensió de les **pàgines web del Govern de les Illes Balears**⁵², sobre tot a les Conselleries de Medi Ambient⁵³, Agricultura i Pesca⁵⁴ i la Direcció General d'Energia⁵⁵ de la Conselleria de Comerç, Indústria i Energia.

A totes les administracions públiques, especialment Govern i Consells, hi ha extensa informació sobre molts aspectes ambientals i de sostenibilitat. Les pàgines web més completes són les següents:

⁵¹ Informe Estadístico P I A Enero – Diciembre 2007. Caracterización de Consultas gestionadas en el PIA de Enero a Diciembre del Año 2007. Conselleria de Medi Ambient, 2008. Punt d'Informació Ambiental (PIA).

Informe Estadístico P I A Enero – Diciembre 2006. Caracterización de Consultas gestionadas en el PIA de Enero a Diciembre del Año 2006. Conselleria de Medi Ambient, 2007. Punt d'Informació Ambiental (PIA).

⁵² <http://www.caib.es>

⁵³ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=184>

⁵⁴ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=55&lang=ca>

⁵⁵ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=231&lang=ca>

- Directiva Marc de l'Aigua⁵⁶
- Llibre del Canvi Climàtic⁵⁷
- Emissions de gasos d'efecte hivernacle a les Illes Balears⁵⁸
- Servei d'Educació Ambiental⁵⁹
- Xarxa Natura 2000⁶⁰
- S'Albufera de Mallorca⁶¹
- Servei de Caça⁶²
- Servei de Protecció d'Espècies⁶³
- Servei de Sanitat Forestal⁶⁴
- Servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl⁶⁵
- Sistemes de Gestió Ambiental i Etiquetes Ecològiques. ECOTUR⁶⁶
- Agendes Locals 21⁶⁷
- Secció d'Atmosfera⁶⁸
- Estadístiques Energètiques⁶⁹
- Agricultura Ecològica⁷⁰
- Reserves Marines⁷¹
- Institut d'Estadística de les Illes Balears (IBAE)⁷²

També hi ha pàgines d'informació extensa per part dels consells insulars:

- Consell de Mallorca: Residus i Reciclatge⁷³, Agenda Local 21⁷⁴
- Consell Insular de Menorca: Residus⁷⁵, Reserva de la Biosfera⁷⁶,
- OBSAM⁷⁷
- Consell Insular d'Eivissa: Residus⁷⁸

Cal citar en aquest punt un document que s'ha publicat amb certa periodicitat per part del Govern de les Illes Balears, concretament la Comissió Balear de Medi Ambient. Es tracta de la Memòria de la Comissió Balear de Medi Ambient que s'ha publicat els anys 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 2001, 1999-2000-2001 i una

⁵⁶ <http://dma.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=259&cont=6476&lang=ca&camp=yes>

⁵⁷ <http://canviclimatic.caib.es/www/llibre/canbal/toc.htm>

⁵⁸ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=297&lang=CA&cont=7126>

⁵⁹ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=187&cont=4785&lang=ca&camp=yes>

⁶⁰ <http://www.caib.es/govern/sac/fitxa.do?estua=210&lang=ca&codi=212770&coduo=210>

⁶¹ <http://www.mallorcaweb.net/salbufera/>

⁶² <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=273&cont=7849&lang=ca&camp=yes>

⁶³ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=272&cont=6858&lang=ca&camp=yes>

⁶⁴ http://sanitatforestal.caib.es/index_ori.html

⁶⁵ <http://dgmobe.caib.es/www/serveiforestal/index.htm>

⁶⁶ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=234&cont=5521&lang=ca&camp=yes>

⁶⁷

<http://al21.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?jsessionid=F4C02F50AA9C9C71A8204130CF858ED6?idsite=96&cont=1697&lang=ca&camp=yes>

⁶⁸ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=145&cont=3188&lang=ca&camp=yes>

⁶⁹

<http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?mkey=M0807081137367224693&lang=CA&cont=7491>

⁷⁰ <http://www.cbpa.e.org/>

⁷¹ <http://www.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=69&cont=850&lang=ca&camp=yes>

⁷² <http://www.caib.es/ibae/ibae.htm>

⁷³ http://www.conselldemallorca.net/?id_section=516&id_parent=491&id_class=2998

⁷⁴ http://www.conselldemallorca.net/?id_section=1920&id_parent=491&id_class=2998

⁷⁵ http://www.cime.es/novacime/cime03/index_03.asp

⁷⁶ http://www.cime.es/novacime/cime03/index_03.asp

⁷⁷ <http://www.obsam.cat/>

⁷⁸ http://www.conselldeivissa.es/consellPortal/floc_d4_v2.jsp?codMenu=384

versió en DVD de les actuacions entre el 2003 i el 2007. No es tracta d'un estat del medi ambient, sinó de la presentació de les actuacions en medi ambient de les diverses administracions del Govern i, de vegades, alguna informació d'altres administracions públiques. Serveix sobre tot per conèixer, a l'època pre-Internet, les principals actuacions del Govern de les Illes Balears en matèria de medi ambient.

Fins ara no ha existit cap document que es pugui considerar com a un Estat del Medi Ambient editat per part del Govern de les Illes Balears, a diferència d'altres comunitats autònomes, com Catalunya⁷⁹ (des de 1996) o Andalusia⁸⁰ (des de 1988), que ja fa anys editen els seus informes.

Finalment cal nombrar fonts d'informació de caire estatal o internacional, que aporten dades estandarditzades per totes les comunitats autònomes o països, i així es permet una comparació, a més d'una dada en l'àmbit estatal, que serveix de referència.

El Ministeri de Medi Ambient publica *El Perfil Ambiental de España* (anys 2004, 2005, 2006 i 2007) que és un informe sobre l'estat del medi ambient basat en indicadors. Hi ha dades de sectors econòmics però no és un informe de sostenibilitat⁸¹. A partir de 2005 s'ha creat el Banc Públic d'Indicadors Ambientals, accessible al públic⁸². El Perfil es realitza en el marc de la xarxa **EIONET-España**, lligam entre les comunitats autònomes, el Ministeri de Medi Ambient i l'Agència Europea de Medi Ambient. A partir del 2007 al Perfil s'incorpora una fitxa per cada comunitat autònoma amb una sèrie de dades bàsiques territorials i administratives, socials i econòmiques, ambientals, així com un apartat d'aspectes d'interès de la pròpia comunitat autònoma.

L'INE (**Institut Nacional d'Estadística**) aporta nombroses dades de caire ambiental⁸³ fetes en gran part a partir d'enquestes.

De la mateixa manera a l'àmbit europeu **Eurostat** realitza informes estadístics, amb algunes dades de caire ambiental⁸⁴.

14.4.2 INFORMACIÓ D'ALTRES ENTITATS

En aquest apartat es presenten la majoria d'estudis de l'estat del medi ambient realitzats sobre les Illes Balears per part d'entitats que no són administració pública.

⁷⁹

http://mediambient.gencat.net/cat/el_departament/actuacions_i_serveis/publicacions/quaderns_ma_catalunya.jsp

⁸⁰

<http://www.juntadeandalucia.es/medioambiente/site/aplica/medioambiente/site/web/menuitem.48ed6f0384107256b935619561525ea0/?vgnnextoid=760959ff3011b010VqnVCM1000000624e50aRCRD>

⁸¹

http://www.mma.es/portal/secciones/calidad_contaminacion/indicadores_ambientales/perfil_ambiental_2007/index.htm

Ministerio de Medio Ambiente y Medio Rural y Marino, 2008. *Perfil Ambiental de España 2007. Informe basado en indicadores*. 373 pp.

⁸²

http://www.mma.es/portal/secciones/calidad_contaminacion/indicadores_ambientales/banco_publico_ia/index.htm

⁸³

http://www.ine.es/inebmenu/mnu_medioambiente.htm

⁸⁴

<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/sdi/introduction>

En alguns casos poden dependre en gran mesura d'ella com el Consell Econòmic i Social, però es caracteritzen per presentar **un cert caràcter independent**.

També cal dir que les dades mostrades o analitzades en aquests estudis són quasi sempre les mateixes dades ofertes per les administracions públiques. Sovint s'afegeixen punts de vista nous, tractaments de dades diferents o interpretacions de la informació existent. Més rarament s'aporta informació que no està en mans de les administracions públiques.

L'informe pioner en aquest tema és "L'estat del medi ambient a les Balears. 1993" realitzat per la **Societat d'Història Natural de les Balears** i publicat pel setmanari Brisas en quatre entregues a partir de juny de 1994⁸⁵.

La Societat d'Història Natural de les Balears ha continuat aquesta tasca de forma més o menys seguida amb informes durant els anys 1996, 1997, 1998-1999, 2000-2001⁸⁶ i 2002-2003 amb el patrocini de l'Obra Social i Cultural de "Sa Nostra" Caixa de Balears. Tots aquests informes es varen publicar, llevat del darrer (2002-2003) que s'ha editat només en format digital a la pàgina web de la Fundació Sa Nostra.

L'estudi que va establir les principals dades i indicadors en temes de sostenibilitat, especialment lligats al turisme, va ser realitzat pel CITTIB l'any 2002⁸⁷ i titulat **El tercer boom. Indicadors de sostenibilitat del turisme de les Illes Balears 1989-1999**, seguit de la seva actualització⁸⁸. Es tracta de l'anàlisi de dades més profunda, basada en indicadors, que s'ha realitzat fins ara i inclou una estimació de la petjada ecològica del consum energètic.

Cal destacar l'esforç realitzat per dues institucions, una privada i l'altre pública, d'incorporar informació ambiental en els seus informes anuals:

⁸⁵ Societat d'Història Natural de les Balears, 1994. "Estat del Medi Ambient 1993". Setmanari "Brisas" de Palma de Mallorca (19, 26 de juny i 3, 10 de juliol de 1994).

⁸⁶ Societat d'Història Natural de les Balears, 1997. Estat del medi ambient Illes Balears 1996. Obra Social i Cultural de "Sa Nostra" Caixa de Balears. Col·lecció Papers de Medi Ambient nº2. 86pp.

Societat d'Història Natural de les Balears, 1999. Estat del medi ambient Illes Balears 1997. Obra Social i Cultural de "Sa Nostra" Caixa de Balears. Col·lecció Papers de Medi Ambient nº9. 107pp.

Societat d'Història Natural de les Balears, 2001. Estat del medi ambient Illes Balears 1998-1999. Obra Social i Cultural de "Sa Nostra" Caixa de Balears. Col·lecció Papers de Medi Ambient nº14. 96pp.

Societat d'Història Natural de les Balears, 2004. Estat del medi ambient Illes Balears 2000-2001. Fundació "Sa Nostra" Caixa de Balears. Col·lecció Papers de Medi Ambient nº15. 90pp. Estat del Medi Ambient Illes Balears 2002-2003. Col·lecció Papers de Natura. Palma de Mallorca. <http://www.sanostra.es/recweb/publ004.nsf/voTotsperId/A43CD77BCF56C168C125743A004705F7?OpenDocument&lang=02>

⁸⁷ Blázquez, M.; Murray, I. i J.M.Garau, 2002. El tercer boom. Indicadors de sostenibilitat del turisme de les Illes Balears 1989-1999. Centre d'Investigacions Tecnològiques i Turístiques de les Illes Balears (CITTIB), Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears. Lleonard Muntaner Editor S.L. 427pp.

⁸⁸ Andreu, N.; Blázquez, M.; López, S.; Mas, L.I.; Mateu, J.; Morell, F.; Murray, I. i G.Truiols. 2003. La mesura de la sostenibilitat del turisme a les Illes Balears. Centre d'Investigacions Tecnològiques i Turístiques de les Illes Balears (CITTIB), Conselleria de Turisme del Govern de les Illes Balears. 95pp.

- El **Consell Econòmic i Social de les Illes Balears (CES)**⁸⁹ incorpora al seu informe anual (Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears⁹⁰) un capítol de medi ambient. El primer va ser al 2001.

- El **Centre de Recerca Econòmica (CRE)**⁹¹, centre d'estudi mixt entre "Sa Nostra" Caixa de Balears i la Universitat de les Illes Balears, presenta un capítol extens i sistemàtic de medi ambient en el seu Informe econòmic i social de les Illes Balears des del 2001. Així mateix edita uns informes de conjuntura quadrimestrals que també incorporen dades ambientals.

A l'illa de Menorca destaca l'OBSAM⁹² (**Observatori Socioambiental de Menorca**), que realitza un magnífic seguiment de dades i informacions sobre medi ambient i sostenibilitat a l'illa.

Entre les publicacions que també solen fer un repàs a l'estat del medi ambient de les Illes Balears o tracten alguns dels seus aspectes concrets, cal citar la revista GEA. Quadern de la terra i els Papers de Natura editats per la Fundació "Sa Nostra" de la Caixa de Balears⁹³, i L'Ecologista, del Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa (GOB)⁹⁴ editat des del 1996. Aquestes publicacions, cada una en el seu estil, ofereixen en molts dels seus volums, un bon repàs a la situació del medi ambient i la sostenibilitat a les nostres illes.

A l'àmbit estatal l'**Observatorio de la Sostenibilidad en España**⁹⁵ publica anualment Informe de Sostenibilidad en España (anys 2005, 2006 i 2007)⁹⁶, que tracta temes de medi ambient (canvi climàtic, biodiversitat, residus, aigua, emissions,...) però també altres lligats al concepte de sostenibilitat: creixement econòmic i benestar, competitivitat, feina, cohesió social, salut, igualtat de gènere, govern, normativa, gestió econòmica,... També fa informes temàtics: aigua, sostenibilitat local.

En l'àmbit europeu cal citar els informes i actualitzacions anuals de l'**Agència Europea de Medi Ambient (AEMA)**⁹⁷. Aquesta entitat realitza informes sectorials per la comissió, informes globals paneuropeus i informes del països de la Unió Europea titulats Medi Ambient en Europa. Aquests informes es realitzen cada certs anys (1995, 1998, 2003 i, el quart, al 2007). A més, s'editen actualitzacions anuals amb el títol de Senyals Ambientals, així com nombrosos informes i estudis de temes o sectors concrets⁹⁸.

⁸⁹ <http://ces.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=16&cont=58&lang=ca&camp=yes>

⁹⁰ <http://ces.caib.es/sacmicrofront/contenido.do?idsite=16&cont=575>

Consell Econòmic i Social de les Illes Balears, 2008. Memòria del CES sobre l'economia, el treball i la societat de les Illes Balears 2007. 685pp + CD-Card.

⁹¹ www.cre.sanostra.es

⁹² <http://www.obsam.cat/>

⁹³ <http://www.activitatseducativessanostra.es/?modulo=recursos&accion=publicaciones&id=250>

⁹⁴ <http://www.gobmallorca.com/>

⁹⁵ <http://www.sostenibilidad-es.org/observatorio%20sostenibilidad/>

⁹⁶ <http://www.sostenibilidad-es.org/Observatorio+Sostenibilidad/esp/PubInd/InformeAnual/>

⁹⁷ <http://www.eea.europa.eu/es>

⁹⁸ <http://reports.es.eea.europa.eu/catalog/>

14.5 INVESTIGACIÓ EN MEDI AMBIENT

En primer lloc cal diferenciar entre les entitats promotores de la investigació, es a dir que la financen, i aquelles entitats que realitzen els estudis o activitats d'investigació. Hi ha entitats que realitzen ambdues tasques, rebent ajudes de les administracions públiques i convocant beques, per exemple. Així mateix, hi ha entitats investigadores que disposen de recursos propis per realitzar les seves pròpies investigacions, ja que depenen directament dels pressupostos de l'estat.

Per altra banda, les activitats d'investigació són variades, des de la realització d'estudis, edició de publicacions científiques, organització de jornades científiques, manteniment de col·leccions científiques,... En aquest apartat se mostren les principals entitats implicades.

14.5.1 ENTITATS FINANÇADORES

En relació al camp de la investigació i al desenvolupament científic i tecnològic destaca la posada en marxa del **Primer Pla Recerca i Desenvolupament (R+D)** del Govern de les Illes Balears (2001-2004), l'objectiu principal del qual era reforçar el sistema d'innovació de les Illes Balears. L'èxit del seu desenvolupament ha estat relatiu i sempre depenent dels canvis de Govern i, per tant, de la creació i desaparició de conselleries i secretaries. El Pla tenia cinc bases de desenvolupament, com eren la promoció de la recerca i el desenvolupament a nivell de les Balears, millora de la infraestructura científicotècnica, suport a la innovació i a la transferència de tecnologia, divulgació de la cultura científica i recolzament als recursos humans. Els pressuposts es destinaren a diferents institucions de la Comunitat relacionades amb la investigació científica, enter les quals n'hi havia algunes relacionades amb el medi ambient com pot ser l'Institut Oceanogràfic de les Balears, la Universitat de les Illes Balears (UIB) o l'Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA) depenent del CSIC (Consell Superior d'Investigacions Científiques) i de la UIB.

Posteriorment s'ha presentat el **II Pla de Ciència, Tecnologia i Innovació de les Illes Balears** (2005-2008), les finalitats principals del quals són:

1. Reforçar les capacitats del sistema d'innovació de les illes.
2. Fomentar la investigació, en especials en les àrees que tenen interès estratègic per a la Comunitat, entre les que s'inclou el medi ambient (gestió sostenible mediambiental, estudi de la biosfera, biodiversitat, energia, residus, aigua, transport intel·ligent, atmosfera i canvi global, investigació sobre el litoral i el medi marí).
3. Promoció de la innovació a les empreses de la Comunitat.
4. Enfortir el capital social.
5. Divulgar la cultura científica i fomentar l'internés social per la ciència.

Aquestes són les principals accions de promoció de la investigació convocades per diverses institucions a nivell estatal i autonòmic:

Accions especials de R+D del Govern de les Illes Balears (Direcció General de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació⁹⁹). Per a diverses activitats relacionades amb mobilitat i investigació, donant prioritat a les actuacions la temàtica de les quals estiguin incloses en l'àmbit de la salut, medi ambient i turisme. També es

⁹⁹ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?coduo=272&lang=ca>

prioritzen les actuacions la temàtica de les quals estiguin incloses en l'àmbit de les ciències de la salut, ciència i tecnologia marina, medi ambient, turisme, i tecnologies i comunicació aplicades a l'activitat turística.

Ajuts per a activitats de caràcter científic i tecnològic a les Illes Balears de la Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació. Convocatòria d'ajuts per a l'organització de reunions, congressos, seminaris, simposis i jornades de caràcter científic i tecnològic a les Illes Balears.

Projectes d'I+D (investigació i desenvolupament) del Pla Nacional del Ministeri d'Educació i Ciència. Ajudes financeres per a la realització de projectes d'investigació en el marc de programes nacionals següents: (...) ciències i tecnologies mediambientals

Projectes mediambientals I+D+I (dins projectes Pla Nacional) del Ministeri de Medi Ambient. Ajuts destinats a la investigació i desenvolupament dins les línies prioritàries següents:

- Projectes de recuperació de sòls contaminats.
- Pla Nacional de residus urbans.
- Pla Nacional de residus de construcció i demolició.
- Pla Nacional de llots de depuradores d'aigües residuals.
- Pla Nacional de neumàtics fora d'ús.
- Pla Nacional de vehicles al final de la seva vida útil.
- Pla Nacional de descontaminació i eliminació de policlorobifenils (PCB), policloroterfenils (PCT) i aparells que els continguin.
- Projectes adreçats a la millora dels processos de valorització i eliminació, com a residus, dels subproductes animals no adreçats al consum humà.
- Projectes adreçats a la millora dels processos de gestió dels residus de les indústries extractives.
- Projectes pilot de caràcter tecnològic en l'àmbit local aplicables al medi ambient urbà.
- Millores tècniques disponibles en sectors industrials.
- Models de predicció, dispersió i avaluació de la qualitat de l'aire en els àmbits nacional i internacional.
- Projectes adreçats a la millora dels processos i tecnologies energètics en totes les modalitats.

Beques predoctorals del Govern de les Illes Balears (Conselleria d'Economia, Hisenda i Innovació, Direcció general de Recerca, Desenvolupament Tecnològic i Innovació). 15 beques en les línies següents:

- Turisme
- TIC aplicades a l'activitat turística
- Medi ambient
- Ciència i tecnologia marines
- Ciències de la salut
- Temàtica oberta

Beques d'introducció a la investigació en matèria d'agricultura i pesca del Fons de Garantia Agrària i Pesquera de les Illes Balears (FOGAIBA¹⁰⁰). Beques

¹⁰⁰ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=3229>

d'introducció a la investigació en matèria d'agricultura i pesca en l'àmbit de les Illes Balears.

Programa Fundació Sa Nostra. Part del pressupost de la Fundació es destina activitats ambientals i de recerca científica¹⁰¹:

- beques per a l'ampliació d'estudis a l'estranger;
- programes d'educació ambiental en centres propis i a través de convenis de col·laboració;
- exposicions.

Programa Fundació La Caixa. Part del pressupost de la Fundació es destina activitats ambientals i de recerca científica a nivell estatal¹⁰²:

- programes i exposicions dedicats a la conservació dels ecosistemes i la biodiversitat de l'estat;
- beques per a l'ampliació d'estudis a l'estranger i per a la realització de màsters a les universitats espanyoles;
- recursos pedagògics diversos.

Beques d'investigació de la Fundación Mapfre. Dirigides a titulats universitaris de grau mitjà o superior per a projectes sobre prevenció de contaminació ambiental i d'incendis, entre altres.

Altres entitats econòmiques. Moltes caixes d'estalvi compten amb un programa fundacional en el qual s'hi inclouen beques per ampliació d'estudis o investigacions en medi ambient, exposicions i tallers de sensibilització ambiental...

Beques i subvencions relacionades amb el Parc Natural de Sa Dragonera del Consell de Mallorca¹⁰³.

Beques d'investigació de l'Ajuntament de Palma.

14.5.2 ENTITATS D'INVESTIGACIÓ

14.5.2.1 Organismes oficials

Les institucions oficials més directament implicades en recerca científica són les següents:

Institut Oceanogràfic Espanyol a Balears (IEO) amb l'objectiu de dur a terme estudis sobre el medi marí des del punt de vista científic però tenint en compte també les necessitats del sector pesquer de les Balears¹⁰⁴.

¹⁰¹ <http://www.sanostra.es/recweb/publ004.nsf/vwPresenta/inici?OpenDocument&lang=02>

¹⁰² http://www.fundacio.lacaixa.es/medioambiente/medioambiente_ca.html

http://www.pdf.lacaixa.comunicacions.com/ia/cat/2006brsc_cat.pdf

¹⁰³ http://www.europarc-es.org/intranet/EUROPARC/preview/shop/prod_117350/varios/bec_dragonera_2006.pdf i

<http://boib.caib.es/pdf/2006082/mp62.pdf>

¹⁰⁴ <http://www.ieo.es/palma.html>

- investigacions sobre recursos vius explotats, medi ambient marítim i reserves marines
- divulgació científica: articles i revista electrònica IEO
- beques d'investigació.

Institut Mediterrani d'Estudis Avançats (IMEDEA). Institut d'investigació mixt entre la UIB i el CSIC¹⁰⁵. Consta de dos departaments d'investigació, les línies bàsiques dels quals són:

- Departament de Recursos Naturals: canvi global i recerca integrada i interdisciplinària de la zona costera.
- Departament de Física Interdisciplinària: sistemes complexes, òptica, informació quàntica i nanociència, dinàmica de fluids, biofísica i dinàmica i fenòmens col·lectius de sistemes socials

Universitat de les Illes Balears (UIB). La UIB és la institució pública de les Balears centrada en la docència i en la recerca científica i cultural. Cal citar els següents departaments o activitats:

- Centre d'estudis de postgrau i programes de doctorat relacionats amb el medi ambient i altres aspectes de la societat balear com el turisme i el desenvolupament econòmic¹⁰⁶.
- Oficina de suport a la recerca: programes per a facilitar la mobilitat dels estudiants entre universitats, convocatòries de projectes, beques, ajudes i programes ambientals¹⁰⁷.
- Programa de voluntariat (ambiental entre altres temàtiques)¹⁰⁸.
- Beques d'investigació¹⁰⁹.
- Divulgació de les activitats i ofertes a la UIB: Punt d'Informació Universitària i Direcció General de la Universitat del Govern Balear¹¹⁰
- Departaments implicats en diferents aspectes del medi ambient com biodiversitat, espais naturals, ordenació del territori, gestió de recursos naturals...¹¹¹, d'entre els que destaquen els departament de biologia i el departament de ciències de la terra i, dins aquest darrer, el servei de sistemes d'informació geogràfica¹¹².

INM – Centre Meteorològic Zonal de les Illes Balears de l'Institut Nacional de Meteorologia. Institució la tasca principal de la qual és generar informació meteorològica i climàtica a nivell estatal i específica de les Illes Balears. Actualment desenvolupa projectes relacionats amb els caps de fibló (MEDEX) i amb les rissagues¹¹³.

Institut Geològic i Miner d'Espanya (IGME), centre a les Illes Balears. Investigacions sobre hidrogeologia, recursos minerals, riscos geològics, sistemes d'informació geocientífica... A les Illes Balears, estudis centrats en els riscos associats

¹⁰⁵ <http://www.imedeas.uib.es/>

¹⁰⁶ <http://www.uib.es/ca/infosobre/serveis/generals/postgrau/cep/index.php>

¹⁰⁷ <http://www.uib.es/ca/infosobre/serveis/oficines/osr/infoconvoc/noticies.php>

¹⁰⁸ <http://www.uib.es/solidaritat/voluntariat/ofertaplaces.html#inici>

¹⁰⁹ <http://www.uib.es/ca/infosobre/estudis/beques/>

¹¹⁰ <http://www.caib.es/govern/organigrama/area.do?lang=ca&coduo=203>

¹¹¹ <http://www.uib.es/ca/infosobre/recerca/>

¹¹² <http://www.uib.es/secc6/lsiq/index.html>

¹¹³ <http://www.inm.es/wcmt/palm/cmt/otrainf.html>

a esllavissaments i participació en projectes a nivell estatal, com l'elaboració del Mapa geològic a diferents escales¹¹⁴.

Institut Menorquí d'Estudis (IME)¹¹⁵. És un organisme autònom del Consell Insular de Menorca destinat a la recerca i a la difusió de la cultura i la riquesa de Menorca. Entre d'altres coses es dedica a:

- Concessió de beques i ajuts a la investigació per a la secció de ciències naturals.
- Organització de trobades científiques, cursos i jornades.
- Publicacions pròpies i en coedicions.

Programa OBSAM (Observatori de Sostenibilitat de Menorca)¹¹⁶. És un projecte desenvolupat per l'IME, el funcionament del qual es basa en la recopilació i l'anàlisi de la informació de l'Illa, amb l'objectiu de potenciar un desenvolupament sostenible. Entre d'altres coses es dedica a:

- Manteniment de reunions amb la comissió científica de la reserva de la biosfera.
- Col·laboració amb diferents òrgans tècnics.
- Manteniment i actualització de bases de dades (indicadors, seguiment del medi natural, sistema d'anàlisi territorial...).
- Pràctiques d'estiu per al foment de la investigació i la formació.
- Publicacions i participacions en congressos.
- Beques d'investigació.
- Formació.

14.5.2.2 Associacions

Jardí Botànic de Sóller¹¹⁷. L'objectiu principal és el de la conservació dels recursos vegetals de les Illes Balears. Activitats principals:

- Conservació centrada en les espècies endèmiques, rares o en perill de desaparèixer a les Balears. Disposa de banc de llavors i d'herbari.
- Investigació sobre espècies amenaçades.
- Educació ambiental.
- Projectes de restauració i creació de jardins.
- Publicacions divulgatives i científiques.
- Manteniment de biblioteca naturalística i col·leccions científiques.

Museu Balear de Ciències Naturals¹¹⁸. Activitats principals:

- Crustacis isòpodes terrestres de les Balears i de la Península Ibèrica.
- Crustacis decàpodes al mar Balear.
- Coleòpters crisomèlids a les Balears.
- Flora micològica de les Balears (Secció micològica del museu)
- Estudi dels peixos fòssils de les Balears.

¹¹⁴ <http://www.igme.es/internet/default.asp>

¹¹⁵ <http://www.ime.cat/wp-content/uploads/2006/11/memoria-ime-2005-2006.pdf>

¹¹⁶ <http://www.ime.cat/wp-content/uploads/2006/11/memoria-ime-2005-2006.pdf>

¹¹⁷ <http://www.jardibotanicdesoller.org/cat/index.html>

¹¹⁸ <http://www.museucienciasnaturals.org/>

- Fauna cavernícola terrestre de les Balears.
- Exploració espeleològica de les cavitats càrstiques.
- Estudis sobre el carst.
- Micropaleontologia.
- Classificació de Quilòpodes de les Balears i de la Península Ibèrica.
- Manteniment de biblioteca naturalística i col·leccions científiques.

Societat d'Història Natural de les Balears (SHNB)¹¹⁹. Té com a principals objectius la promoció dels coneixements naturalístics de les Illes, la participació en els moviments conservacionistes de les Balears i la promoció de la creació d'un Museu de la Naturalesa de les Illes Balears. Entre d'altres activitats fa les següents:

- Publicació del Bolletí anual de la SHNB, així com monografies i circulars.
- Organització de cicles de conferències, de excursions i de cursos.
- Manteniment de biblioteca naturalística i col·leccions científiques.
- Organització de les Jornades del Medi Ambient de les Balears. Ja s'han fet V Jornades de Medi Ambient de les Balears, quatre d'elles organitzades per la SHNB. En aquestes jornades es presenta una visió extensa de les investigacions en natura i medi ambient a les Illes Balears. Les conferències i comunicacions es publiquen¹²⁰. Diverses Conselleries del Govern i dels consells insulars i la Fundació "Sa Nostra" són patrocinadors habituals. Darrerament les Jornades tenen lloc a Mallorca, Menorca i Eivissa.

GOB. Aquesta entitat ecologista dur a terme investigació en el camp de l'ornitologia¹²¹.

The Albufera Initiative for Biodiversity (TAIB)¹²². Suport per investigadors i voluntaris que vulguin investigar al Parc Natural de S'Albufera de Mallorca.

¹¹⁹ <http://www.shnb.org/index.htm>

¹²⁰ Pons, G.X. (edit.), 2008. V Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums. Soc.Hist.Nat.Balears. 472pp. Palma de Mallorca.

Pons, G.X. (edit.), 2004. IV Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums. Soc.Hist.Nat.Balears. 345pp. Palma de Mallorca.

Pons, G.X. (edit.), 2001. III Jornades de Medi Ambient de les Illes Balears. Ponències i Resums. Soc.Hist.Nat.Balears. 314pp. Palma de Mallorca.

Societat d'Història Natural de les Balears i Universitat de les Illes Balears, 1990. II Jornades del Medi Ambient de les Balears. 238pp.

¹²¹ <http://www.gobmallorca.com/ornit/index.htm>

¹²² <http://www.taib-initiative.org/>